

સાંસ્કૃતિકોના પ્રચાર અથ જન પ્રલને

બે બોલ.

કોમ પ્રતિભાવન મરુપુરોના કા.વમાપી વડેના જાનામુના અગ્રણી
 ના સમદ પ્રત્યે જગનંદુ અનેકયા દિત સાર્થ છે, તમ છંદોમાં દોનિ રર
 છે એને મરવા પડેલી દિ વ વાનાઓને પુનર્જીવન આપે છે જાનીઓના
 રથુવ દેદના ત્રિરહે તેમના અક્ષર દેદનો સમાગમ પેલુ અત્યંત ઉપકારક નિ
 વે છે એવા પુરુષોના અક્ષર દેદ રૂપ મ ધો એ દેશ, પ્રજા અને ધર્મની
 ગેમુતી મીનકન છે તેને મલાળી, જોલી ગીતે જાગણી રાખેવાં સર્વ
 તિત્તારા અને તેા પુરુષી યોગ્યતાનુસાર અનુવાદ મરવા એ દેશ પ્રજા અને
 ધર્મની ઉત્તમ મેત્રા અગરવા રૂપ છે

પોતાના જ્ઞાણોના પુષ્પાર્ક, કે રમરણાક - ત્રિકિવા - અર્થવાર કે
 દર્શાવેના મ શેા જપારી તેને કિના મુલ્યે કે વ્યવધ મુલ્યે મામોગામ અને
 ધગેધર ફેલાવવાની જરૂર છે એ જરૂરને કાઠક અરો પૂરી પોતાને અમોજી
 ધનવાન અને ઉત્તર સંગન સ્ત્રી પુત્રોની ક્રમ્યાદિ રદાપુષ્ટિ - આચાર અને
 તાવના દાના મહાતા મ ધો જપારી પ્રજામાં દુનનેની સખ્યામાં ફેલાયા
 છે હુ પશુ અમારો એજ ઉદ્દેશ છે

ને જે સંજ્ઞા સ્ત્રી પુરુષોને પોતાના કે પોતાના જ્ઞાણોના પુરુષાર્થ
 રમરણાર્થે કે માત્ર પરમાર્થ દાવે એવા ઉત્તમ મ ધો જપારી પ્રજામાં બે
 વ્યાવવા હોત તેમજ, કામ અર્થો નિરપૂઠ બાવે દરી આપવાને તૈયાર છીએ
 દેક કુટુંબ તરફથી હાનુ કે મહોટું એક પશુ ઉત્તમ પ્રુસ્તક સવન છુટકી
 ફેલાવી જગનમાં પોતાની હેવતી સરળ કરવી જોઈએ મદદશાષ્ટિ નિયેના
 શીર મે પત્ર વ્યાવહાર કરવો.

લી૦ સેવક વેણીચંદ મુરુચંદ.
 ગેદેગી, શી જૈન એવરકર, મડળા.
 ધી મદસા ૫

પરોપકારાય સતા વિમૂતય
શ્રીમત સરકાર ગાયકવાડ મહારાજાના કેળવણી
ખાતાએ ગાળાઓની લાયબ્રેરી માટે મળુર કરેલ

શ્રદ્ધાશુદ્ધિ ઉપાય.

યોજક

શાંતમૂર્તિ મુનિરાજ શ્રી વૃદ્ધિચંદ્ર

રાધ્યાણુ મુનિ કર્પૂરવિજય

મધ્યસ્થદ્રષ્ટી જીવોને દેવાદિ તત્વનુ શુદ્ધ
અજ્ઞાન કરાવવા નિમિત્તે

શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર મધ્ય મુનિરાજ શ્રીકર્પૂરવિજયજી મારફતે
જ્ઞાન ઉત્તેજન માટે આવેલ દ્રવ્ય સહાયથી ભેટ.

છપાવી પ્રમિદ કર્તા

શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મહા-મેસાણા

(તરફથી શા. વેણીચંદ મુરચં.)

આવૃત્તિ બીજી

All Rights reserved

અમદાવાદ

શ્રી " સત્યવિજય " પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમા શા સાકલચંદ

હરિલાલે છાપ્યુ

સવત ૧૯૬૮

પરિ સવત ૨૪૩૫

સને ૧૯૧૨

पुस्तकने जेम तेम रथ्यऽतु मूडी आशातना

करवी नडि

अठदम-दोस-रहिओ, देवो धम्मो नउणदयसहिओ ।

सुगुरुवि बभयारी आरंभ-परीग्गहाविरओ ॥

सर्वडा जितरागादि,-दोपछैलोअय-पूजित ।

यथास्थितार्थ-वादी च, देवोऽर्हन् परमेश्वर ॥ १ ॥

महाव्रतधराधीर, जैद्ध-मात्रोपजीविन ।

सामाधिकस्था धर्मो,-प्रदेशका गुरवो मत्ता ॥ २ ॥

अवद्यमुक्ते पथि य प्रवर्त्तते,

प्रवर्त्तयत्यन्यजन च निस्पृह ।

स एव सेव्य स्वहितैपिणा गुरु ,

स्वय तरस्तारयितु द्दम परम् ॥ ३ ॥

डुर्गति-प्रपत्तत्प्राणि, धारणाद्धम्म उच्यते ।

सयमादि दैशविध , सर्वज्ञोऽतो विमुक्तये ॥ ४ ॥

પ્રસ્તાવના

આજી જમાનાના કહેવાતા સુધારાના નામે ધુસી ગયેલા દુષ્ટ વાયુના યોગે આજકાલ ઘણા જનોની ધમશ્રદ્ધા નામનીજ જોવામા આવે છે કેમકે કેટલાકને શુદ્ધ ગુરૂનો યોગ મળતો નથી અને મળે છે તેમાના કેટલાક ગુરૂમહારાજના ઉપદેશા મૃતનુ પાન કરવાને ભાગ્યશાલી યતા નથી આવા કારણથી પુસ્તકદ્વારા શુદ્ધ દેવ ગુરૂ અને ધર્મનુ યથાર્થ સ્વરૂપ તેઓને સમજાવવા માટે આ પ્રયામ કરવામા આવ્યો છે કેમકે વસ્તુ સ્વરૂપ યથાય સમજ્યાવિના તે મહુણ યદ્ય શકે નહિ પૂવના મહાન્ આચાર્યોએ સેકટો શ્રદ્ધા ઉક્ત વિષયઉપર લખેલા છે તેમાથી મધ્યસ્થ દષ્ટિ હોવેને યોગ્ય પ્રયાસે વિશેષ લાભ થાય તેવા વિષયો સુટી કાઢીને તેના અનુવાદ માથે આ અથમા ઠાખવ કરેલા છે, જે વાચવાથી તે વિષયની મહત્વતા જણાઇ આવશે

આ 'શ્રદ્ધા શુદ્ધિ ઉપાય' નામનો અથ તેના નામ પ્રમાણે ગૌરવતા ધરાવે છે એમ પ્રગ સા કરવા કરતા વાચક વર્ગે અથને મધુણ વાચીને તેની ગૌરવતા વધારે એમ ઈચ્છવુ વધારે યોગ્ય ગણાય

અથની શરૂઆતમા કલીકાલ સવરૂ શ્રીમદ્ હેમચંદ્રાચાર્ય વિરચિત મહાદેવ સ્તોત્ર બ્યાખ્યા સાથે લખવામા આવ્યુ છે જેની રચના એવા ઉત્તમ પ્રકારની કરવામા આવી છે કે નિષ્પક્ષપાતી એવા અન્યમતાવલ ખીયોને પણ શુદ્ધ દેવની ખરી ઠાપ તેનાથી પડી શકે તેમ છે તેા જૈનકુળમા જેની ઉત્પત્તિ છે, અર્થે ધર્મના સામાન્ય સ અત કરણમા રહેલા છે,

જોને માટે તે કહેવું જ શુ ત્યારબાદ અયોગ્યવ્યવહારિકાદ્
 ત્રિ શિક્ષાખ્યનામે મહાવીરજ્જિનસ્તવન પણ ભાષાનાર સાથે ઇ
 ખલ કરેલ છે તેમા વીતરાગના યથાર્થ વાદ (શાસ્ત્ર) કે
 શુક્તિ પુર સર નિષ્પક્ષપાત બુદ્ધિથી વર્ણન કરેલું છે તે પછી
 સમજીતના મડસઠ જોલ સુગમ વ્યાખ્યા સાથે ઉત્તમ ભાષામા
 લખવામા આવેલ છે, જે વાચવાથી સમ્યક્ત્વ શુ પદાર્થ છે ? અને
 તે કયા ઉપાયથી પ્રાપ્ત થાય ? અને પ્રાપ્ત કરેલ પુરુષોના લક્ષણ
 વગેરે કેવા હોય ? તે વગેરે સમજાઇ શકશે ત્યારબાદ હિત શી
 ખામજીની સર્જીય, શિખામજીની ત્રણ લાવણી અને સુમતિ
 કુમતિની લાવણી જિનદાસ શાવકની બનાવેલ અનુક્રમે દાખલ
 કરીને મથ પૂર્ણ કરવામા આવેલ છે, ઉમાસ્વાતિવાચક કૃત ગૃહ
 ચૈત્યપુસ્તક પ્રકરણ આ પ્રસ્તાવના સાથેજ દાખલ કરવામા આવેલ છે
 મધ્યસ્થ દહી ગુણવાજો પ્રાણી આ મથનુ અધ્યયન કર
 વાને અધિકારી છે

આ મથની યોજના તથા અનુવાદ કરવા માટે પૂજ્ય
 સુનિશ્રી કર્પૂરવિજયજીએ જે પ્રયાસ ઉઠાવ્યો છે તેના માટે
 તેઓ સાહેબનો અત કરણથી આભાર માનવામા આવે છે, જે
 તેવીજ રીતે તેમના પ્રયાસને આગળ લખાવી આભારી કરશે
 એમ ઇચ્છીએ છીએ

ઉવટે મદદ આપનાર સદ્ગૃહસ્થોનો આભાર માની આ
 મથનુ વાચન મનન કરી અનેક બન્યાત્માઓ પોતાનું શ્રદ્ધાન
 નિમજ કરે એમ ઇચ્છી વિરમીએ છીએ

લી પ્રજિ. * * *

गृहचैत्यपूजाप्रकरणम्

- स्नानं पूर्वामुखी भूय, प्रतीच्यां दन्तधावनम् ।
उदीच्याम् श्वेतवस्त्राणि, पूजा पूर्वोत्तरामुखी ॥ १ ॥
- गृहे प्रविशतां वाम,—भागे शल्यविवर्जिते ।
देवतावसर कुर्यात्, सार्धहस्तोर्ध्वभूमिके ॥ २ ॥
- नीचैर्भूमिस्थित कुर्यात्,—देवतावमर यदि ।
नीचैर्नीचैस्ततो वश, सन्तत्यापि सदा भवेत् ॥ ३ ॥
- यथार्चक स्यात्पूर्वस्या, उत्तरस्याश्च समुखः ।
दक्षिणस्या दिशो वज्रं, विदिक् वर्जन—मेव च ॥ ४ ॥
- पश्चिमाभिमुख कुर्यात्, पूजा जिनेन्द्रमूर्तये ।
चतुर्थं सन्ततिच्छेदो, दक्षिणस्यापि सन्तति ॥ ५ ॥
- आग्नेय्या तु यदा पूजा, धन हानिर्दिने दिने ।
वायव्या सन्ततिर्नैव, नैऋत्या च कुलक्षय ॥ ६ ॥
- ऐशान्यां कुर्वता पूजा, संस्थितिर्नव जायते ।
अहिजानुकरांसेषु, मूर्ध्नि पूजा यथाक्रमम् ॥ ७ ॥
- श्रीचन्दन विनानैव, पूजां कुर्यात्कदाचन ।
भाल—कण्ठे हृदम्भोजो,—दरे तिलक कारणम् ॥ ८ ॥

नवभि स्तिलकै पूजा, करणीया निरन्तरम् ।
 प्रभाते प्रथम वास,—पूजा कार्या विचक्षणै ॥ ९ ॥
 मध्याह्ने कुसुमै पूजा, सभ्याया धूपदीपयुक् ।
 वामाङ्गे धूपदाह स्या,—दग्र-पूजा तु समुत्थी ॥ १० ॥
 अर्हतो दक्षिणे भागे, दीपस्य त्रिनिवेशनम् ।
 ध्यानं च दक्षिणे भागे, चैत्यानां वदन तथा ॥ ११ ॥
 हस्तात् प्रखलित क्षितौ निपतित लभ क्वचित् पादयो-
 र्यन्मूर्धोर्ध्वगत धृत कुवसनै नाभिरधो यद्भृतम् ।
 स्पृष्ट दुष्टजनै र्धनै रभिहत यद् दूषित कीटकै-स्त्याज्य
 तत्कुसुम दल फलमथो भक्तै र्जिनप्रीतये ॥ १२ ॥
 नैकपुष्प द्विधा कुर्या,—न्न छिन्द्या त्कालिकामपि ।
 चम्पकोत्पल-भेदेन, भवेद्दोषो विरोपत ॥ १३ ॥
 गंधधूपाक्षतै साग्म , प्रदापै र्बलिवारिभि ।
 प्रधानैश्च फलैः पूजा, विधेया श्रीजिनोरीतु ॥ १४ ॥
 शान्तौ श्वेत जये श्याम, भद्रे रक्त भये हरि ।
 पीत ध्यानादिक-लामे, पचवर्णं तु सिद्धये ॥ १५ ॥
 (शान्तौ श्वेतं तथा पीत, लामे श्यामं पराजये ।

मगलायं तथा रक्त, पञ्चवर्णं तु सिद्धये ॥)
 खडिते सन्धिते टिन्ने, रक्ते रौद्रे च वाससि ।
 दानपूजा तपो होम, सन्ध्यादि निष्फल भवेत् ॥१६॥
 पद्मासन-समासीनो, नासाग्रन्यस्तलोचन ।
 मोनी वस्त्रावृतास्योऽयं, पूजा कुर्याज्जिनेशितु ॥१७॥
 स्नात्र विलेपन-विभूषण-पुष्पवास-
 धूप-प्रदीप-फल-तन्दुल-पत्र-पूगै ।
 नैवेद्य-वारि-वसनै श्रमरातपत्र-
 वादित्र-गीत-नटन-स्तुति-कोशवृद्ध्या ॥ १८ ॥
 इत्येकविंशतिविधा जिनराजपूजा,
 रयाता सुरासुरगणेन कृता सदैव ।
 खण्डीकृता कुमतिभि कलिफालयोगा
 द्यद्यत्प्रिय तदिह भाववशेन योज्यम् ॥ १९ ॥
 इति प्रसिद्ध श्रीउमास्वातिवाचकविरचित पूजाप्रकरणम्.

विषयानुक्रम

नं०	विषय	पृष्ठ
१	श्रीमद् हेमचन्द्रसूरिविरचित श्रीमहादेव स्तोत्र लाघातः समेतम्	१
२	श्री हेमचन्द्राचार्य विरचित श्री महावीर स्वामि स्तोत्र व्याख्या समेतम्	१२
३	सभक्तिना सडसकं ज्योतिष स्वरूप (सविस्तर सु गम व्याख्या सहित)	२८
४	हित शिष्यामण्यु लावना	४६
५	शिष्यामण्युनी लावणी १ वी	५१
६	शिष्यामण्युनी लावणी २ ल	५२
७	शिष्यामण्युनी लावणी ३ ल	५३
८	सुमति कुमति लावणी	५४



श्रीमद् हेमचन्द्रसूरिविरचितश्रीमहादेव-
स्तोत्र भाषांतरसमेतम्

प्रशान्त दर्शन यस्य, सर्वभूताभयप्रदम्
मागल्य च प्रशस्त च, शिवस्तेन विभाव्यते ॥ १ ॥
महत्वा-दीश्वरत्वाच्च, यो महेश्वस्ता गत
राग द्वेष विनिर्मुक्त, वदेऽहं तं जिनेश्वरम् ॥ २ ॥
महाज्ञान भवेद्यस्य, लोकालोक-प्रकाशकम्
महादया दमो ध्यान, महादेव स उच्यते ॥ ३ ॥
महान्त स्तस्करा ये तु, तिष्ठन्त स्पर्शरीरके
निर्जिता येन देवेन, महादेव स उच्यते ॥ ४ ॥
रागद्वेषो महामलौ, दुर्जयो येन निर्जितौ
महादेव तु तं मन्ये, शेषा वै नामाश्रका ॥ ५ ॥

नेतु इरान अत्यंत शातश्मथी लरेडु, सव एमेने
अलय आपनाइ, भगणकानी अने उत्तम छे तेथी-७ ते
शिव कडेवाय छे १

सव देवथी महान् टोनाथी तेम-७ सव समृद्धिथी अ
धिऽ टोवाथी ने भडेथी-७ कडेवाय छे जेवा रागद्वेषथी ५-७
रहित जिनेश्वरने हु ५६ छु २

લોકાલોકને પ્રકાશ કરનારૂ મહાજ્ઞાન જેને પ્રગટ્યુ છે તથા મહાદયા, મહાદમન અને મહાધ્યાન જેને હોય છે તે મહાદેવ કહેવાય છે ૩

સ્વશરીરમા રહેનારા વિષયકપાયાદિક મહાન્ તરકમે જે દેવે મવથા છતી લીધા છે તે મહાદેવ કહેવાય છે ૪

દુન્ય એવા રાગદ્રેષરૂપ મહા સુખટો જેણે સર્વજ્ઞા છતી લીધા છે તેને જ હુ મહાદેવ માનુ છુ, યાકીના તે ક્ષત્ર નામધારી જ છે ૫

શબ્દમાત્રો મહાદેવો, લૌકિકાના મતે મત
 શબ્દતો ગુણતશ્રૈવા, -ર્યતોપિ જિનશાસને ॥ ૬ ॥
 શક્તિતો વ્યક્તિતશ્રૈવ, વિજ્ઞાન લક્ષણ તથા
 મોહજાલ દત્ત યેન, મહાદેવ સ ઉચ્યતે ॥ ૭ ॥
 નમોસ્તુ તે મહાદેવ, મહામદ વિવર્જિત
 મહાલોભ વિનિર્મુક્ત, મહાયુગ સમન્વિત ॥ ૮ ॥
 મહારાગો મહાદ્રેષો, મહામોહસ્તથૈવ ચ
 કપાયશ્ચ હતો યેન, મહાદેવ સ ઉચ્યતે ॥ ૯ ॥
 મહાક્રામો હતો યેન, મહાભય-વિવર્જિત
 મહાવ્રતોપદેસી ચ, મહાદેવ સ ઉચ્યતે ॥ ૧૦ ॥

શબ્દ માન મહાદેવ લૌકિક મતમા મનાયેવ છે અને

નેનશાસનમા તો ગુચ્છુચુખ્ન એવા શબ્દ અને અથથીજ મહા
દેવને માનવામા આનેવ છે ૬

લોકિક મતમા શમ્નિમાત્ર (નિરોભૂત) વિનાન લક્ષણ
મહાદેવ માનેલ છે અને નેન શાસનમા તો વ્યક્ત વિજ્ઞાન
લક્ષણ મહાદેવને માનવામા આને છે તેથી જેહો મોહ જાગને
છેત્રી નાંખી છે તેજ મહાદેવ કહેવાય છે ૭

મહામદ વિવજિત, મહાલોભ વિમુખ્ન, અને મહા ગુણ
યુક્ત એવા હે મહાદેવ, તમોને નમસ્કાર છે ૮

મહારાગ, મહાદ્રેપ, અને મહામોહ તેમજ કપાય પપુ
જેલે હણી નાખેવ છે તેજ મહાદેવ કહેનાય છે ૯

જેલે મહા જામનો નાશ કર્યા છે, મહાલય દુઃ કર્યા છે,
અને મહાત્રતનો ઊપદેશ કર્યા છે તે મહાદેવ કહેનાય છે ૧૦

મહાઋષો મહામાનો, મહામાયા મહામદ
મહાલોભો હતો યેન, મહાદેવ સ ઉચ્યતે ॥ ૧૧ ॥

મહાનન્દો દયા યસ્ય, મહાજ્ઞાની મહાતપ
મહાયોગી મહામૌની, મહાદેવ. સ ઉચ્યતે ॥ ૧૨ ॥

મહાવીર્યં મહાધૈર્યં, મહાશીલ મહાયુગ
મહા મઞ્જુક્ષમા યસ્ય, મહાદેવ સ ઉચ્યતે ॥ ૧૩ ॥

સ્વયમ્ભૂત યતો જ્ઞાન, લોકાલોક પ્રકાશકમ્
અનન્ત વીર્ય-ચારિત્ર, સ્વયમ્ભૂ સોભિધીયતે ॥ ૧૪ ॥

શિવો યસ્માલિન પ્રોક્ત, શકરશ્ચ પ્રકીર્તિત
કાયોત્સર્ગી ચ પર્યટ્ઠી, સ્ત્રીરાસ્ટ્રાદિવિવર્જિત ॥ ૧૫ ॥

મહા કોપ, મહામાન, મહાભાયા, મહામદ, અને મહાયોભ
નેહો હુણી નાખ્યા છે તે મહાદેવ કહેવાય છે ૧૧

મહાનદી, મહાદયાવત, મહાજ્ઞાની, મહાતપસ્વી, મહા
યોગી અને મહામૌની એવા મહાદેવ હોય છે ૧૨

મહાવીર્ય, મહાધૈય, મહાશીવ, મહાગુણ, અને મહાકો
મગ ક્ષમા જેમા રહેલી છે તે મહાદેવ કહેવાય છે ૧૩

લોકાયોક પ્રકાશક જ્ઞાન જેનાથી સ્વત પ્રગટ થયુ છે
અને અનત વીચ યુગ્મ આરિત જેનામા આજ્ઞાત ઉલ્ભન્તુ છે
તેજ સ્વયભૂ કહેવાય છે ૧૪

એ હેતુથી શ્રી શઆતિ રહિત કાયોત્સર્ગ મુદ્રા અને
પય કાસન મુદ્રાધારી એવા જિન ભગવાનજી ઝીવ તથા શ
-કર કહેવાય છે ૧૫

સાકારોપિહ્યનાકારો, મૂર્તામૂર્તસ્તૈવેવ ચ
પરમાત્મા ચ વાહ્યાત્મા, અન્તરાત્મા તયૈવ ચ ॥ ૧૬ ॥

દર્શનજ્ઞાન-યોગેન, પરમાત્મા-યમચ્યય
પરાક્ષાન્તિ રહિસા ચ, પરમાત્મા સ ઉચ્યતે. ॥ ૧૭ ॥

પરમાત્મા સિદ્ધિ સપ્રાપ્તૌ, વાહ્યાત્મા તુ ભરાન્તરે

અન્તરાત્મા ભવે દેહ, इत्येव स्त्रिविध शिव. ॥१८॥

सकलो दोषसपूर्णा, निष्कलो दोषवर्जित
पचदेह विनिर्मुक्त, सप्राप्त परम पदम् ॥ १९ ॥

एकमूर्तिस्त्रयो भागा, ब्रह्म विष्णु महेश्वरा
तान्येव पुनरुक्तानि, ज्ञान-चारित्र दर्शनात् ॥ २० ॥

તે સાકાર પણ છે અને નિરાકાર પણ છે, તેમજ મૂર્તિ
મૂર્તિ પણ છે વળી પરમાત્મા, આદ્યાત્મા તથા અતર આત્મા રૂપે
પણ કહી શકાય છે ૧૬

પરમ દર્શન નાન યોગવડે જે અક્ષય આત્મ સ્વભાવને
પામ્યા છે તેમજ પરમ ક્ષમા અને દયા (યુખ્ત) હોવાથી પરમા
ત્મા કહેવાય છે, ૧૭

નિદ્ર અવિનાશી સુખ અપ્રાપ થયે છતે જે પરમાત્મા
કહેવાય છે અને પ્રથમ કમવશાત્ સ સારમા પરિશ્રમણુ કરતા
આદ્યાત્મા કહેવાય છે, તેમજ વિવેક યુખ્ત દેહ પારી છતા
અ તર આત્મા કહેવાય છે, એવી રીને શિવ ત્રણ પ્રકારે છે ૧૮

દોષયુખ્ત અવસ્થા મકલ અવસ્થા કહેવાય છે અને દોષ
રહિત અવસ્થા નિષ્કલ કહેવાય છે, સર્વથા દેહ રહિત પરમપદ
પ્રાપ્તની એ દશા છે ૧૯

શુદ્ધ નયથી વિચારતા કેવળ અખડ અખાધિત એક મૂર્તિ
છતા પયાય નયની અપેક્ષાએ આત્માના જ્ઞાન ચારિત્ર અને જ
શન ગુણના યોગે પ્રજ્ઞા, વિષ્ણુ અને મહેશ્વરરૂપ ત્રિમૂર્તિ

શકાય છે (નેન મતમા ઉક્તવાત ઘટી શકે છે લૈકિક મનમા તેા તેમા પ્રગટ રીતે ભોગે વિશેષ જોવામા આવે છે તે આગળની વાત મધ્યસ્થતાથી વિચારી જોતા બરાબર લક્ષ્યમા આવશે)૨૦

એકમૂર્તિ સ્ત્રયોભાગા, બ્રહ્મવિષ્ણુ-મહેશ્વરા

પરસ્પર વિભિન્નાના, મેક મૂર્તિ કથ્ય ભવેત્ ॥ ૨૧ ॥

કાર્ય વિષ્ણુ ક્રિયા બ્રહ્મા, કારણ તુ મહેશ્વર

કાર્ય-કારણ-સપત્ના, એક મૂર્તિ કથ્ય ભવેત્ ॥ ૨૨ ॥

પ્રજાપતિ સુતો બ્રહ્મા, માતા પદ્માવતી સ્મૃતા

અભિજિજ્ઞન્મ-નક્ષત્ર, મેક મૂર્તિ કથ્ય ભવેત્ ॥૨૩॥

વસુદેવ-સુતો વિષ્ણુ, માતા ચ દેવકી સ્મૃતા

રોહિણી જન્મ-નક્ષત્ર, મેક મૂર્તિ કથ્ય ભવેત્ ॥૨૪॥

પેદાલસ્ય સુતો રુદ્રો, માતા ચ સત્યકી સ્મૃતા

મૂલ ચ જન્મનક્ષત્ર, મેક મૂર્તિ કથ્ય ભવેત્ ॥૨૫॥

એક મૂર્તિ, તેના બ્રહ્મા વિષ્ણુ અને મહેશ્વર એવા ત્રણ ભાગ, એ પરસ્પર અત્યંત ભિન્ન એવા ત્રણ ઈ એક મૂર્તિ રી રીતે સહને । ૨૧

વિષ્ણુ કાર્ય રૂપ છે, બ્રહ્મા ક્રિયારૂપ છે, અને મહેશ્વર કારણરૂપ છે, એવી રીતે કાર્ય કારણ સપ ન એક મૂર્તિ રી રીતે હોઈ શકે । (ઉપા વાતને વધારે સ્પષ્ટ કરીને સ્તોત્રકાર પોતેજ બતાવે છે) ૨૨

પ્રભાવતિનો પુત્ર પ્રદ્યા છે માતા પદમાવતિ કહેવી છે અને અભિજિત નક્ષત્રમા જન્મ થયેલો છે તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ! ૨૩

વસુદેવનો પુત્ર વિષ્ણુ છે, માતા દેવકી છે, જન્મતુ નક્ષત્ર ગહિણી છે, તો તેની એક મૂર્તિ કેમ હોય ! ૨૪

પેદાશનો પુત્ર ૨૬ છે, માતા સત્યકી છે, મૃત નક્ષત્રમા જન્મ થયેલો છે, તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ! ૨૫

રક્તવર્ણો ભવેદ્ બ્રહ્મા, ચેતવર્ણો મહેશ્વર.

કૃષ્ણવર્ણો ભવેદ્ વિષ્ણુ, -રેકમૂર્તિ કથ ભવેત્ ॥૨૬॥

અક્ષસૂત્રી ભવેદ્ બ્રહ્મા, દ્વિતીય શૂલધારક

તૃતીય શંખચક્રાંક, એક-મૂર્તિ કથ ભવેત્ ॥૨૭॥

ચતુર્મુલો ભવેદ્ બ્રહ્મા, ત્રિનેત્રોજ્ય મહેશ્વર

ચતુર્ભુજો ભવેદ્ વિષ્ણુ, -રેક-મૂર્તિ કથ ભવેત્ ॥૨૮॥

મધુરાયા જાતો બ્રહ્મા, રાજગૃહે મહેશ્વર,

દ્વારામત્યા-મમ્મુદ્ વિષ્ણુ, -રેક મૂર્તિ કથ ભવેત્ ॥૨૯॥

હસયાનો ભવેદ્ બ્રહ્મા, વૃપયાનો મહેશ્વર

ગરુડયાનો ભવેદ્ વિષ્ણુ, -રેક મૂર્તિ. કથ ભવેત્ ॥૩૦॥

બ્રહ્મા રક્ત વર્ણવાળો છે, મહેશ્વરનો ચેત વર્ણ છે, અને વિષ્ણુ કૃષ્ણવર્ણવાળો છે, તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? ૨૬

બ્રહ્મા જપમાળાને ધારણ કરે છે, મહેશ્વર શુભને ધારણ કરે છે અને વિષ્ણુની પાસે શખ અને ચક્ર છે તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? ૨૭

બ્રહ્મા ચાર મૂખવાળો છે, મહેશ્વર ત્રણ નેત્રવાળો છે અને વિષ્ણુને ચાર હાથ છે, તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? ૨૮

બ્રહ્મા મથુરામાં જન્મેલ છે, રાજગૃહમાં મહેશ્વર જન્મેલ છે અને ઠારકામાં કૃષ્ણની ઉત્પત્તિ છે તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? ૨૯

બ્રહ્માને હમનું વાહન છે, મહેશ્વરને બગદનું વાહન છે અને વિષ્ણુને ગરુડ પક્ષીનું વાહન છે તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? -૦

પદ્મહસ્તો ભવેદ્ બ્રહ્મા, શૂલપાણિ મહેશ્વર
 ચક્રપાણિ ભવેદ્ વિષ્ણુ, રેક મૂર્તિ કય ભવેત્ ॥૩૧॥
 રૂતે જાતો ભવેદ્ બ્રહ્મા, ત્રેતાયાં ચ મહેશ્વર
 દ્વાપરે જનિતો વિષ્ણુ, રેક-મૂર્તિ કય ભવેત્ ॥ ૩૨ ॥
 જ્ઞાન વિષ્ણુ સ્સદા પ્રોક્ત, ચારિત્ર બ્રહ્મ ઉચ્યતે
 સમ્યક્ત્વ તુ શિવ પ્રોક્ત, મર્હન્મૂર્તિ-સ્ત્રયાત્મિકા ૩૩
 ક્ષિતિજલપવનદ્રુતાશન, યજમાનાકાશસોમસૂર્યાશ્વ્યા
 ક્ષિત્યેતેષ્ટૈ ભગવતિ, વીતરાગે ગુણા મતા ॥ ૩૪ ॥
 ક્ષિતિરિત્યુચ્યતે ક્ષાતિ, જલ યા ચ પ્રસન્નતા
 નિ સગતા ભવેદ્વાયુ, હૃતાસો યોગ ઉચ્યતે ॥ ૩૫ ॥

બ્રહ્માના હાથમા કમળ છે, મહેશ્વરના હાથમા શુભ છે અને વિષ્ણુના હાથમા ચક્ર છે, તો એક મૂર્તિ કેમ હોય ? ૩૧

બ્રહ્મા વૃત્યુગમા થયેવ છે, મહેશ્વર ત્રેતાયુગમા થયા છે અને દ્વાપરયુગમા વિષ્ણુ થયેવ છે, તો એક મુર્તિ કેમ હોય ? ૩૩

જૈન શાસનમા નિર્મળ કેવળ જ્ઞાન વિષ્ણુ રૂપ અર્થાત્ સવ-ચાપક—લોકાલોક પ્રકાશક કહ્યું છે યથાખ્યાત-વીતરાગ ચારિત્ર પૂણ્યબ્રહ્મરૂપ અર્થાત્ શુદ્ધ સ્વભાષ સમણરૂપ કહ્યું છે અને શુદ્ધ આત્મબ્રહ્મદાન યા મમ્યકત્વ શિવરૂપ અર્થાત્ ભવબ્રમણ નિવારીને નિરૂપાધિક ગાતિ આપનારુ જ્ઞેષુ છે તેથી સશુદ્ધ જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રમય શ્રી અર્જુનમુર્તિનુ પુર્વોક્ત વિષ્ણુ બ્રહ્મ અને શિવાત્મક છે ૩૩

પૃથ્વી, જળ, પવન, અગ્નિ, યજમાન, આકાશ, સોમ અને સૂચરૂપ આઠ શુભ વીતરાગ ભગવાનમા માનવામા આવ્યા છે ૩૪

ઉત્તમ પ્રકારની ક્ષમા તેજ પૃથ્વી, સદા પ્રસન્નતા એજ જળ, નિસંગતા એજ વાયુ અને શુદ્ધ મયમ-યોગ એજ અગ્નિ ૩૫

યજમાનો ભવેદાત્મા, તપોદાનદયાદિભિ ॥

અલેપકત્વા-દાકારા, સંકાશ સોમિધીયતે ॥૩૬॥

સૌમ્યમૂર્તિરુચિશ્ચદ્રો, વીતરાગ સમીધ્યતે

જ્ઞાનપ્રકાશકત્વેન, આદિત્ય સોમિધીયતે ॥૩૭॥

पुण्यपापविनिर्मुक्तો, रागद्वेषविवर्जित
 श्री अर्हद्भ्यो नमस्कार, कर्तव्य शिवमिच्छता ॥३८॥
 अकारेण भवेद् विष्णु, रेफे ब्रह्मा व्यवस्थित
 हकारेण हर प्रोक्त, स्तस्यान्ते परम पदम् ॥ ३९ ॥
 अकार आदि धर्मस्य, आदि मोक्ष-प्रदेशक
 स्वरूपे परम ज्ञान, मकारस्तेन उच्यते ॥ ४० ॥

शुद्ध તપ, દાન, દયાદિક ગુણોવડે આત્મા એજ યજ્ઞમાન
 અને નિર્વેપ સ્વભાવ હોવાથી આત્મા એ જ આકાશતુલ્ય
 બધાય છે ૩૮

શોભ્ય મૂર્તિવડે મનોહર હોવાથી એ વીતગગ ભગવાન જ
 અદ્ર કહેવાય છે અને નિમળ જ્ઞાનનો પ્રકાશ કરવાથી એ જ
 ભગવાન આદિત્ય-સૂર્ય કહેવાય છે ૩૯

માટે મોક્ષમુખને ઇચ્છનારે શ્રીમદ્ અર્હત્ દેવપ્રતિ
 નિઃકામપણે અથાત રાગદ્વેષ રહિત, તથા પુણ્ય પાપની કામના
 રહિત નમસ્કાર કરવો જોઈએ, કેમકે પુણ્ય પાપ અને રાગદ્વેષનો
 સર્વથા ક્ષય કર્યાથી જ મોક્ષ મળે છે ૩૮

અર્હત્ પદમા અકારથી વિષ્ણુ, ઋકારથી બ્રહ્મા, હકારથી
 હર સમજવો અને છેવડનો નકાર પરમપદ વાચક છે ૩૯

અર્હત્ પદમા રહેલ અકાર, આદિ ધર્મનો વાચક તથા
 આદિ મોક્ષનો દર્શક છે તેમજ સ્વરૂપમા પરમજ્ઞાન બતાવનાર છે,
 તેથી અકાર કહેવાય છે ૪૦

રૂપિ દ્રવ્ય સ્વરૂપ વા, દૃષ્ટ્વા જ્ઞાનેન ચક્ષુષા
દૃષ્ટ લોકમલોકં વા, રકારસ્તેન ઉચ્યતે ॥ ૪૧ ॥

હતા રાગાશ્ચ દેષાશ્ચ, હતા મોહ-પરીપહા.
હતાનિ યેન કર્માણિ, હકાર સ્તેન ઉચ્યતે ॥ ૪૨ ॥

સતોષેણાભિસપૂર્ણ , પ્રાતિહાર્યાષ્ટકેન ચ
જ્ઞાત્વા પુણ્ય ચ પાપ ચ, નકારસ્તેન ઉચ્યતે ॥ ૪૩ ॥

ભવવીજાઙ્કુરજનના, રાગાઘ્યા ક્ષયમુપાગતા યસ્ય
બ્રહ્મા વા વિષ્ણુર્વા, હરો જિનો વા નમસ્તસ્મૈ ॥ ૪૪ ॥

તથા ચોક્ત શ્રીમન્માનનુગસૂરિપ્રવરં

બુદ્ધસ્ત્વમેવ વિબુધાર્ચિત્ બુદ્ધિવોધાત્
ત્વં શકરોઽસિ ભુવનત્રય શકસ્ત્વાત્
ધાતાઽસિ વીરશિવમાર્ગ-વિધે વિધાનાદ્
વ્યક્ત ત્વમેવ ભગવન્ પુરુષોત્તમોઽસિ

૩૫ી અને અ૩૫ી દ્રવ્યને નાનથપુથી દેખીને લોકાલોકને
અ પૂર્ણરીતે દેખ્યુ છે તેથી રકાર કહેવાય છે ૪૧

જેણે સર્વ પ્રકારના રાગદ્વેષ તથા મોહજય પરીપહા
અને અષ્ટ કર્મોને હુણ્યા છે તેથી હકાર કહેવાય છે ૪૨

પુણ્ય અને પાપ વિગેરે તત્ત્વોને સંપૂર્ણ રીતે જાણી લઇને
સંપૂર્ણ સયમ મત છતાં અષ્ટ મહા પ્રાતિહાર્યયુક્ત વતે છે
તેથી નકાર કહેવાય છે ૪૩

સસારરૂપ ખીજના અકુશને પેદા કરનાર રાગદ્વેષાદિ દોષો
જેના ક્ષય પામેલા છે તે સ્વાય તો ધ્રુવા હો, વિષ્ણુ હો, હર હો, કે
જિન હો, તેને અમારો ત્રિવિધે ત્રિકાલ નમસ્કાર ! ॥ ૪૪ ॥

શ્રી હેમચદ્રાચાર્યવિરચિત (અયોગવ્યવ- ચ્છેદિકાદ્વાત્રિંશિકાખ્ય) શ્રીમહાવીર- સ્વામિસ્તોત્ર વ્યાખ્યાસમેતમ્

અગમ્ય-મધ્યાત્મવિદામવાચ્ય
વચસ્વિના-મક્ષવતા પરીક્ષમ્ ।
શ્રીવર્ધમાનાભિધ માત્મરૂપ-
મહ સ્તુતે ગોંચરમાનયામિ ॥ ૧ ॥
સ્તુતાવશક્તિ સ્તવ યોગિના ન કિં
ગુણાનુરાગસ્તુ મમાપિ નિશ્ચલ ।
ઇદ વિનિશ્ચિત્ય તવ સ્તવ વદન્ન
વાલિશોઽપ્યેપ જનોઽપરાધ્યતિ ॥ ૨ ॥

ક સિદ્ધસેનસ્તુતયો મહાર્થા
 અશિક્ષિતાલાપકલા ક્ષ ચૈવા ।
 તથાપિ યૂથાધિપતે પથસ્થ
 સ્વલદ્ગતિસ્તસ્ય શિશુર્ન શોચ્ય ॥ ૩ ॥
 જિનેન્દ્ર યાનેવ વિવાધસે સ્મ
 દુસ્ત્ત દોપાન્વિવિધૈ રૂપાયૈ ।
 ત એવ ચિત્ર ત્વદસૂયયેવ
 કૃતા કૃતાર્થા પરતીર્યનાથૈ ॥ ૪ ॥
 યથાસ્થિત વસ્તુ દિશન્નર્ધીશ
 ન તાદૃશ કૌશલમાશ્રિતોઽમ્નિ ।
 તુરગશ્રૃઙ્ગાણ્યુપપાદયદ્વચો
 નમ પરેભ્યો નવ પણિહતેભ્યઃ ॥ ૫ ॥

મધ્યાત્મજ્ઞાની પુરૂષોને પણ જે અગમ્ય છે, બૃહસ્પતિ
 જેવા સમથ વિદ્વાનો વડે પણ અવાચ્ય છે અને છદ્મસ્થ નરોને
 પરોક્ષ છે એવા શ્રી વર્ધમાન નામના ચરમ તીર્થંકર મહારાજની
 હુ સ્તુતિ ૦૩૬ ૧

હે પ્રભો ! તારી સ્તુતિ કરવાને તો યોગી પુરૂષો પણ અ
 શક્ત છે તેમ છતાં કેવલ બહિષ્ણાવથી ત્રેરાયેલા તે તારી
 સ્તુતિ કરે છે-કગી શકે છે, તેવી રીતે ગુણાનુરાગ યા બહિષ્ણાવ

તો મારે પણ દૃઢ નિશ્ચય છે એમ નમજીને તારી સ્તુતિ કરતો
હું મૂખ છતો કઇ બૂલ કરતો નથી અર્થાત્ લક્ષિણાવથી
પ્રેશયેલો હું આપની સ્તુતિ કરવી ઠીકજ માનુ છું ૨

શ્રી સિદ્ધસેન સુરિ જેવા સમર્થ વિદ્વાને કરેલી ગલી-
અર્ચવાળી સ્તુતિ કયા? અને જેને યોગતા પણ પૂરૂ આવડતું
નથી એવા મારા જેવા મુખે ળનાવેલી સ્તુતિ કયા? ળને
મા અતર તો સ્વભાવિક રીતે ઘણુ મોટુ જ છે તોપણ હુસ્તી
રાજના પગલે ચાલનારૂ તેનુ ળચ્યુ માર્ગમા કવચિત્ કિચિત્
સ્ખલાયમાન થાય તે કઈ શોચ કરવા યોગ્ય નથી ૩

હે જિનેશ્વર ! તપ મયમાદિક વિવિધ ઉપાયો વટે જે રાગ
દ્વેષાદિક દુષ્ટ દોષોનો આપે ક્ષય ડ્યો છે તે દોષોનોજ અન્ય
લોકિક દેવોએ આપની ઇપાથીજ હોય નહિ ! તેમ સ્વી-નર
કર્યો છે તે આશ્ચર્યકારક વાત છે ૪

હે નાથ ! યથાસ્થિત વસ્તુ સ્વરૂપને કથન કરતા આપ
અસમજમલાધી એવા આધુનિક પડિતો જેવી કુશળના
ળતાવતા નથી શશલાને પણ શીગડા લાવનાર એવા અન્ય
મતાતરિય નવીન પડિતોને નમસ્કાર ! ૫

जगत्पनुद्धान-वलेन शश्वत्
कृतार्थयत्सु प्रसभ भवत्सु ।
किमाश्रितोऽन्यै शरण त्वदन्य
स्वमासदानेन वृथा कृपालु ॥ ६ ॥

स्वयं कुमार्गं लपता नु नाम
 प्रलम्भ मन्यानापि लम्भयन्ति ।
 सुमार्गं तद्विदमादिशन्त
 मसूययान्धा अवमन्वते च ॥ ७ ॥
 प्रादेशिकेभ्य परशासनेभ्य
 पराजयो यत्तत्र शासनस्य ।
 खद्योतपोतद्युति-दम्बरेभ्यो
 विदम्बनेय हरिमण्डलस्य ॥ ८ ॥
 शरण्य-पुण्ये तत्र शासनेऽपि
 सदेग्धि यो विप्रतिपद्यते वा ।
 स्वादौ स तत्रै स्वहिते च पथ्ये
 सदेग्धि वा विप्रतिपद्यते वा ॥ ९ ॥
 हिसाद्यसत्कर्म-पयो । देशा-
 दसर्वविन्मूलतया प्रवृत्ते ।
 नृशास-दुर्वुद्धि परिग्रहाच्च
 युमस्तद्वदन्यागममप्रमाणम् ॥ १० ॥

७ शरण्य ! जगतमा मद्भ्रम देखावता पाण्थी आप
 ८ अत्यंत अनुग्रह उरता छता अन्य जनोन्ने स्वभास देवा

ઇચ્છા બતાવનારા બુદ્ધદેવનો કેમ આશ્રય કર્યો આ વાત જગતમા ભારે ભ્રમ પેદા કરના નથી? છેજ કિતુ બારીકીથી બુદ્ધ દેવતુ ચરિત્ર જોતા તથા તદનુયાયી જનોતુ વર્તન નીહાળતા સમ દષ્ટીના મનતુ સહજ સમાધાન થઈ શકે છે કે કૃપાનો ડાળ રચીને લોકોને ભ્રમજાગમાજ નાખીને તેણે રુમતનો વિસ્તાર કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે ૬

શુભ દ્રવી-ઇર્ષ્યાગુ લોકો કુમાર્ગને લવી પોતે તો ડુબે છે જ, પરતુ અન્ય જનોને પણ કુમાર્ગમા પ્રવર્તાવી ભવસાયરમા ડુબાવે છે વળી પ્રમળ મોહુ-મિથ્યાત્વના ચોગે અધ બનીને સન્માર્ગગામીની-સન્માગના જાણુની અને સન્માગ બનાવનારની અવગણના-હેવના કરે છે ૭

જેમ ખજુઆની કાનિથી સૂચમડળનો પરાભવ થવો અસક્ય છે તેમ એકાતવાદી એવા અન્ય દશનો પણ હે પ્રલો! તારા શ્રમનનો પરાભવ કદાપિ કરી શકેજ નહિ તારૂ અને કાત શાનન સદા વિજયવત છે ૮

સગ શરણુ કરવા લાયક અને પવિત્ર એવા આપના ગા સનમા જે સુગ્ધ આત્મા મશય ધરે છે અથવા અશ્રદ્ધા કરે છે તે હતભાગ્ય સ્વાદિષ્ટ સત્ય અને સ્વહિતમરી પથ્ય લોજનમા મશય અથવા અશ્રદ્ધા કરવા જેવુજ કરે છે તેવા મદભાગ્ય જનો કદાપિ આત્મોન્નતિ સાધી શકતાજ નથી ૯

હિ સાદિક અમત્ કમકાડ બતાવવાથી, અનાસ અમવસ જનોએ પ્રવતાબ્યાથી, અને નિદય એવા દુષ્ટુદિ જનોએજ

स्वीकारवाधी अ-४ कपोलकल्पित आश्रमे अप्रमाणे, अथी
 भरी आत्मोन्नति साधी शकती न नथी १०

हितोपदेशात् सकलद्रुकृते-

मुमुक्षु-सत्साधुपरिग्रहाच्च ।

पूर्वापरार्थेऽप्यविरोधसिद्धे-

स्त्वदागमा एव सता प्रमाणम् ॥ ११ ॥

क्षिप्येत वान्यैः सहस्री क्रियेत वा

तवाङ्घ्रिपीठे लुठन सुरेरितु ।

इदं यथावस्थित-वस्तु-देशन,

परे कथकारमपाकरिष्यते ॥ १२ ॥

तद्दुःखमाकाल खलायित वा

पचेलिम कर्म तवानुकूलम् ।

उपेक्षते यत्तव शामनार्थ-

मय जनो विप्रतिपद्यते वा ॥ १३ ॥

पर सहस्रा शरदस्तपासि

युगान्तर योग-सुपासतां ॥

तथापि ते मार्गमनापतन्वो

न मोक्ष्यमाणा अपि यान्ति मोक्षम् ॥ १४ ॥

અનામ-જાડયાદિ-વિનિર્મિતિત્વ-
 સમાવના-સમવિવિપ્રલમ્બા ।
 પરોપદેશા પરમામ્ભ્રુસ-
 પથોપદેશે કિમુ સંરમન્તે ॥ ૧૫ ॥

• હિતોપદેશ દેવાથી, સર્વજ્ઞકથિત હોવાથી, પૂર્વાપર વિરો
 ધરહિત હોવાથી અને મુમુક્ષુ એવા સુસાધુ જનોએ અગીકાર
 કરેલ હોવાથી આપના કથેલા આગમો જ પ્રમાણભૂત છે ૧૧

હે સ્વામિનુ ! દેવેન્દ્રો આપના ચરણકમળમા આવી લુઠન
 કરે છે તે વાતને અન્ય મતાતરીયો માન્ય ન કરે અથવા પોતાને
 વિષે પણ માનો પરતુ આપ જે યદાર્થિત વસ્તુનું નિરૂપણ
 કરે છે તે તો કોઈ રીતે ધનિકાર કરી શકાય એમ નથી ૧૨

હે વિદ્યનાયક ! આ લોકો જે આપના એકાત હિતકારી
 શાસનની ઉપેક્ષા અથવા અગ્રદ્વા કરે છે તે યાતો દુષમા કાલનું
 કર્તવ્ય છે અથવા તો જીવોના કર્મની જાહેલતાનું કારણ છે તેમા
 શાસનનો હોષ તો બિલકુલ નથી જ ૧૩

હે પ્રભો ! આપના પવિત્ર શાસનને નહિ પ્રાપ્ત થયેલા
 લોકો સ્હાયતો સેકડો વર્ષ પર્યંત તપ કરે ! યાતો જુગાતર
 સુધી જોગની ઉપાસના કરે ! તો પણ મોક્ષને પ્રાપ્ત થઈ શકવા
 ના નહિ સ્હાયતો તે પોતાને મુક્ત થતા માનો તોપણ વસ્તુત
 સર્વજ્ઞ શાસનવિના તે મુક્ત થઈ શકવાના નહિ ૧૪

અપ્રમાણિક જનોની જડજુદિથી રચાયેલ હોવાથી વિપ્ર

सारण्य (मन्थन किया) युद्ध ने परमतना उपदेश छि ते सर्वज्ञ-
लायिन सहपदेश उपर गी रीते क्वापी शके ? नैन भव उपर
कहेला अन्य मताना सर्व आवेषो निवृत्त पाया विनाना होवा-
थी केवण निष्कण छि १५

यदार्जवा-दुक्त-मयुक्त-मन्ये-
स्तदन्यथाकार-मकारि शिष्ये ।
न विष्टवोऽय तव शासनेऽभू-
दहो अष्टप्या तत्र शासनश्री ॥ १६ ॥

देहाद्ययोगेन सदाशिवत्व
शरीस्योगा दुपदेशकर्म ।
परस्परस्पर्धि कथ घटेत्
परोपक्रृतेष्वधिदेवतेषु ॥ १७ ॥

प्रागेव देवान्तर-सश्रितानि
रुगादि-रुपाण्यवमान्तराणि ।
न मोहजन्या करुणामर्षिा
समाधि-मास्थाय युगाश्रितोऽसि ! ॥१८॥
जगन्ति भिन्दन्तु सृजन्तु वा पुन-
र्यथातथा वा पतय प्रवादिनाम्

ત્વદેકનિષ્ઠે ભગવાન્ ! ભગ્નસ્ય
ક્ષમોપદેશે તુ પર તપસ્વિન ॥ ૧૯ ॥

વપુશ્ચ પર્યઙ્કરાય શ્લથ ચ
દૃશૌ ચ નાસા નિયતે સ્થિરે ચ ।
ન શિક્ષિતેય પરતીર્થનાથૈ-
ર્જિનૈંદ્ર ! મુદ્રાપિ તવાન્યદાસ્તામ્ ॥ ૨૦ ॥

અન્યમતોના આદિ કર્તાઓએ ભોળેભાવે જે અયુક્ત આચર્યું તે તેમના અતુચાથી શિષ્યોએ બહુધા ફેરવી નાખ્યું, આવો અર્થ વિપ્લવ તારા શાસ્ત્રના થવા પામ્યો નથી તેથી આપના શાસનની શોભા જેવીને તેવી ટકી રહી છે, એજ એક અપૂર્વ હર્ષની વાત છે ૧૬

દેહ આદિક ઉપાધિ સબધના અભાવથી મહાશિવપણુ અને શરીરના યોગથી જ ઉપદેશ ક્રિયા સભવે છે, છતાં અન્ય મતના અભિમત દેવોના એ પરસ્પર વિરોધી વાત શી રીતે ઘટી શકે? અર્થાત્ સગદ્વેદાદિક સબધથી મહાશિવપણુ ઘટે નહિ, અને દેહના સબધ વિના ઉપદેશ ક્રિયા કરવી ઘટે નહિ જૈનશાસન મુજબ તો ઉભય વાત ઘટે છે ૧૭

હે ઈશ ! શુક્લ ધ્યાનરૂપ રુમાધિને અવલગી આપ મોહ જન્ય કણ્ણુને કદાચિત્ મણુ આદરતા નથી, તેથી જ સગાદિક પ્રબળ દોષોએ પ્રથમથી જ અન્ય દેવોનો આશ્રય કર્યો છે, એમ માત્ર છુ આપની તરફથી આશ્રય મળવાની સર્વથા આશા નહિ

હોવાથી જ ઉક્ત દોષોએ અન્ય દેવોનો વિચારીનેજ આશ્રય કર્યો છે એમ હું અનુમાન કરૂં છું કેમકે આપ જ્યારે ઉક્ત દોષોના ક્ષય કરનાર તરીકે પ્રસિદ્ધ છો ત્યારે હરિહર પ્રદ્યાદિક અન્ય દેવો તેજ દોષોને પ્રગટપણે સ્વીકારતા દેખાય છે એમ સમજીને જ માનુ છું કે તેમણે તેમનો આશ્રય લીધો છે ૧૮

હરિહર પ્રદ્યાદિક દેવો સર્વ જગતને મર્જી અથવા સહારો! તથાપિ હે ભગવન્ ! આપમા જ ઉપલબ્ધ થતા મોક્ષદાયી ઉપદેશ આગળ તો તે બાપડા કગાલ જેવાજ માણસ પડે છે સર્વજ્ઞ ભગવાનના ઉપદેશ પાસે તેમનો ઉપદેશ બિલકુલ ક્ષીણો ક્ષ્મ્મ માલમ પડે છે ૧૯

હે બ્રિનેન્દ્ર ! પર્યંકાસન યુક્ત શિથિલ શરીર અને નાસિકાના અગ્રભાગઉપર રહેવા ગ્થિર લોચન યુક્ત આપની મુદ્રા પણ અન્ય દેવોએ આદરી નથી તો બીજા શુભોત્તુ તો કહેવું જ શુ ! ૨૦

યદીયસમ્યક્ત્વવલાત્પ્રતીમો

ભવાદૃશાના પરમસ્વભાવમ્ ।

કુવાસના-પારા-વિનાશનાય

નમોઽસ્તુ તસ્મૈ તવ શાસનાય ॥ ૨૧ ॥

અપક્ષપાતેન પરીક્ષમાણા

દ્ય દ્યસ્યા પ્રતિમ પ્રતીમ ।

यथास्थितार्थप्रयत्न तवैत-
 दस्थान-निर्वन्धरस परेपाम् ॥ २२ ॥
 अनाद्य-विद्योपनिपन्निपण्णै-
 विश्रृङ्खलैश्चापल-माचराद्भि
 अगूढलक्ष्योऽपि पराक्रिये यत्
 त्वत्किंकर किं करवाणि देव ॥ २३ ॥

विमुक्तवैख्यसनानुवधा
 श्रयन्ति यां शाश्वत-वैरिणोऽपि ।
 परैरगम्यां तव योगिनाथ ।
 तां देशना भूमि-सुपाश्रयेऽहम् ॥ २४ ॥
 मदेन मानेन मनोभवेन
 क्रोधेन लोभेन च समदेन ।
 पराजितानां प्रसभ स्रराणां
 वृथैव साम्राज्यरुजा परेपाम् ॥ २५ ॥

हे जिनेश ! आपनी जेवा पवित्र पुश्योना शुद्ध स्वभाव
 ने जे शासनना सम्मत्तवना आल जनधी अमे प्रतीत करीजे छीजे
 जेवा मिथ्यात्वनाशके जिनशासनने अभासे नभस्कार थाजो! २१

पक्षपात रहितपक्षे परीक्षा करता अमने जने पक्षनी

એ વાત અપૂર્વ માત્રમ પડે છે તે એ છે કે આપનું તો યથા સ્થિત વસ્તુસ્વરૂપ કથન અને અન્ય દર્શનીની અસ્થાને અયોગ્ય વસ્તુનો ઉલ્લેખ કરવાની ઉત્ક્રાંતિ, આવી વિલક્ષણ વાતથી ચક્રોર માણસને સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરતા વિશેષ અગવડ પડતી નથી ૨૨

હે દેવ ! અનાદિ અવિધાના રહસ્યમા નિપુણ સ્વચ્છ દ વર્તી એવા વાગાડખરી જનોએ અમૂઢ લક્ષ્યવાળા આપનો પણ અનાદર કર્યો તો પછી માફ તો શુ ગણુ ! અર્થાત એવા મિ ધ્યાત્વીને હુ શી રીતે મમજાવી શકુ ? ૨૩

હે યોગિનાથ ! સર્વ વેર વિરોધને મુકી દઇને નિત્ય વેરી પ્રાણિયો પણ જેનો આશ્રય કરે છે પણ મિધ્યામતિ જેનું, સ્વરૂપ સમજી શકતો નથી, એવી આપની દેશના ભૂમિનો હુ આશ્રય કરૂ છુ ૨૪

હે પરમાત્મનુ ! મદ, માન, કામ, ક્રોધ, લોભ અને હર્ષ આદિક દોષોવડે અત્યંત પરાભવ પામેલા પરમતના દેવોની સા પ્રાન્ત્ય લક્ષ્મી વ્યર્થજ છે સદગુણો વિનાનો બાહ્યાડખર કેવળ હુ ખદાયીજ છે અથવા તો તે એક વા અનેક મહારોગની જેમ પરીણામે વિનાશકારક થાય છે ૨૫

સ્વકણ્ઠપીઠે કટિન કુટારં
પરે કિરન્ત પ્રલપન્તુ કિંચિત્ ।
મનીષિણા તું ત્વાયિ વીતરાગ ।
ન રાગમાત્રેણ મનોઽનુરક્તમ્ ॥ ૨૬ ॥

सुनिश्चितं मत्सारिणो जनस्य
 न नाथ ! मुद्रा-मतिशरते ते ।
 माध्यस्थ्य-मास्थाय परीक्षका ये
 मणौ च काचे च समानुबन्धा ॥ २७ ॥
 इमां समक्ष प्रतिपक्षसाक्षिणा-
 मुदारघोषा-मवघोषणां ब्रुवे ।
 न वीतसागात्परमस्ति दैवत
 न चाप्यनेकान्तमृते नयस्थिति ॥ २८ ॥
 न श्रद्धयैव त्वयि पक्षपातो
 न द्वेषमात्रादरुचि परेषु ।
 यथावदाप्तत्व-परीक्षया तु
 त्वामेव वीर ! प्रभुमाश्रिता स्म ॥ २९ ॥
 तम स्पृशा-मप्रतिभासभाज
 भवन्तमप्याशु विविन्दते या ।
 महेम चन्द्राशुदृशा-वदाता-
 स्तास्तर्कपुण्या जगदीशवाच ॥ ३० ॥

पोतानीज्ज अक डिपर तीक्ष्ण कुठार (कुडाडाने) भारनार
 अन्ध मतवाणा गमे तेम लवो ! परतु डे वीतराग ! तत्त्वज्ञ

પુરૂષોત્તુ મન આપના ચરણુમા દેવળ રાગમાત્રથી અનુરક્ત યયુ
નથી, કિતુ આપના અવિરોધિ વચનોની પ્રતીતિ થવાથીજ અ
નુરક્ત થયેલ છે ૨૬

હે નાથ ! જે પરીક્ષક લોકો મધ્યસ્થપણુ રાખીને મહ્તી
અને કાચમા સરખાપણુ માને છે તેઓ પણુ અતરમા મત્સર
લાવનેજ ભજવાવાળા છે એ વાત સિદ્ધાતરૂપ છે સદ્ગુણુ આહી
મધ્યસ્થ માણુસજ સાચા ખોટાને યયાર્થ પારખીને ખોટાને તણુ
ખરાને આહરી શકે છે ૨૭

સકળ પરવાદીની સમક્ષ નિર્ભયપણુ અને નિ શકપણુ આ
અચળ સિદ્ધાત જાહેર કરૂ હુ કે “ શ્રી વીતરાગ ઉપરાત દુ-
નીયામા કોઈદેવ નથી અને સ્યાદ્વાદ માર્ગ વિના ખીજો કોઈ
સત્ય માર્ગ નથી ” તેથી કોઈ પણુ મોક્ષાથી જનોએ દેવમા
વીતરાગ દેવનેજ અને ધર્મમા સ્યાદ્વાદ ધર્મનેજ સ્વીકારવો યુખા
છે તે વિના તો અન્યત્ર અપાયેલા સ્વાર્થી ઉપદેશથી દેવજ
શ્રમમાજ બૂઝી સસાર અટવીમા સદા ભમણુજ પડશે ૨૮

હે સ્વાનિન્ ! શ્રદ્ધામાત્રથી અર્થાત્ર શુણુદોષની યયાર્થ પરીક્ષા
કર્થા વિના ખાલી રાગ માત્રથી યા અંધ શ્રદ્ધાથી અમને આપના
વિષે પક્ષપાત નથી, તેમજ દ્રેષ માત્રથી અન્ય દેવોના વિષે અ
જ્ઞથી નથી કિતુ આત્મપણુની પૂરતી તપાસ કરીનેજ હે વીર !
અમે તમારા શરણુ આ યા છીએ આત્મની પરીક્ષા અવિરોધી
વચનથી, પવિત્ર ચરિત્રથી તેમજ તેમની નિર્દોષ મુદ્રા-પ્રતિમાથી
યઈ શકે છે તે પ્રમાણુ પરીક્ષા કરતા અમને આપનામા જ
આત્મપણુની પ્રતીતિ પ્રયાથી અમે પરનો પરીહાર કરીને

નો-આપની સ્વાદ્યાદ મુદ્રાનો સર્વથા સ્વીકાર કર્યો છે ૨૯

અરાની જનોને જેનો પ્રતિભાસ થઈ શકતો નથી એવા આપ જેમકે શીઘ્ર પ્રતિભાસિત થઈ શકો છો, એવી નય ગમિત અને નિર્ભળ દૃષ્ટિ (સનકિતવત) માં સ્ફુરેલી જેન વાણીને અમે અતિ આદરપૂર્વક સ્તવીયે છીએ ૩૦

યત્ર તત્ર સમયે યથા તથા

યોઽસિ સોઽસ્યભિધયા યયા તયા ।

વીતદોપકલુપ સ ચેદ્વા-

નેક એવ ભગવન્નમોઽસ્તુ તે ॥ ૩૧ ॥

इदं श्रद्धामात्र तदथ परनिन्दा मृदुधियो,

विगाहन्ता हन्त प्रकृति-परवाद-व्यसनिन ,

अरक्त-द्विष्टाना जिनवर ! परीक्षा-क्षमयिया-

मय तत्त्वालोक स्तुतिमय-मुपाधि विघृतवान् ॥ ३२ ॥

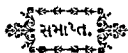
इति श्रीहेमचन्द्रसूरिविरचितमयोगव्यवच्छेदिकाद्वा

निर्दिशकार्य श्रीमहावीरम्बामिस्तोत्रम्

ગમે તે મતમા ગમે તે પ્રકારવડે ગમે તે નામથી રાગદ્વેષ મોહાદિક દોષ-કલુષતા રહિત જે આપ છે તેજ એ છે તે સહજ સિદ્ધ થાય છે કે એવા નિર્દોષ પ્રભુ આપ એકજ છે, તેથી આપને નમસ્કાર ! અમારે કેવળ નામથી કામ નથી જેમના સમસ્ત

દોષો દૂર થયાથી સ્ફટિક જેવા નિર્મળ ગુણો જેમા પ્રગટયા હોય એવા શુદ્ધ અવિનાશી પરમાત્માને અમારો વારવાર ન મસ્કાર ! ૩૧,

કેમળ શુદ્ધિ-ભદ્રક પરિણામી જોનો તો આ સ્તોત્રને શ્રદ્ધા માત્રથી માનો ! અને સ્વભાવેજ પરનિદા રસિક જનો આ સ્તોત્રને પરાનદા રૂપ માનો ! કેમકે નિદક જનોને નિદા કરવાનોજ દાળ પડ્યો હોય છે તેથી તે દુધમા પશુ પોરા જોવે છે, પરતુ હે પ્રભો ! પરીક્ષા કરવાને સમર્થ એવા નિષ્પક્ષપાતી પુરૂષોને તો આ તત્ત્વ પ્રકાશક સ્તોત્ર સ્તુતિમય ધર્મ વિચારણાનેજ જાગૃત કરનાર છે તથાસ્તુ ! ! ! ૩૨



પક્ષપાતો ન મે વીરે, ન દ્વેષો કર્પિલાદિષુ ।
યુક્તિમદ્વચન યસ્ય, તસ્ય કાર્ય પરિગ્રહ ॥

શ્રી હંરિભદ્રસૂરિ



સમકિતના ૬૭ વોલનું સ્વરૂપ (સવિસ્તર સુગમ વ્યાખ્યા સહિત)

પ્રસ્તાવના

સુકૃતશ્પી વેલડીને નવ પલ્લવ કરવાને મેઘની ઘટા જેવી સરસ્વતી દેવીનું મનમા રમરણ કરીને સમકિતના સઠસઠ ભાગની મધુરી વાત કહેશુ

સમકિત રત્નના દાતા એવા શુરૂ મહારાજને એવડો મોટો ઉપગાર કહ્યો છે કે કોડો જન્મ સુધી ગમે તેટલી સેવા કરતા છતા તેમનો બદલો વળી શકતો નથી તેમજ સમકિત રત્ન પામ્યા વિનાની ધર્મ કરણી મોક્ષરૂપ મહાકળને આપી શકતી નથી, એટલા માટે શાસ્ત્રમા સમકિતની મુખ્યતા બતાવેલી છે સમકિત રત્નને શેકનાર મોહનીય કર્મનો હાય કરવાથી જે નિર્ભય શુણ્ય સ્થાન પ્રગટે છે તેને જ્ઞાની પુરૂષો નિશ્ચય સમકિત કહીને બોલાવે છે તે સમકિત રત્નની ઓળખાણ માટે નીચે સુજબ ૬૭ બોલ કહ્યા છે

૪ સદહણા	૫ ભૂષણ
૩ લિંગ	૫ લક્ષણ
૧૦વિધ વિનય	૬ જ્યણુ
૩ શુદ્ધિ	૬ આગાર
૫ દૂષણ	૬ ભાવના
૮ પ્રભાવક	૬ સ્થાનક

આ ઉપર નામ માત્રથી જતાવેલા ૬૭ બોલતુ સારી રીતે સ્વરૂપ જાણી વિચારી વિવેકથી વતતા લવનો પાર પમાય છે એટલે જવજ્ઞમણ મટી જાય છે એમ સમજી આત્માર્થી જ નોએ તેમા વિશેષે આદર કરવો યુક્ત છે

૪ પ્રકારની મદ્દહણા.

૧ તત્ત્વ વિચાર ૨ શુદ્ધ પરીક્ષા પૂવક સુશુદ્ધિસેવા ૩ કુશુલે ત્યાગ, ૪ મિથ્યાત્વીના સગથી દૂર રહેવું

વિવેચન—૧, જૈન શાસ્ત્રોમા જીવ, અજીવ, પુણ્ય પાપ વિગેરે પદાર્થોનુ જે વ્યાખ્યાન કર્યું છે તેનો ભાવાર્થ સારી રીતે ગ્રહણ કરી તત્ત્વનો નિશ્ચય કરવો એ પ્રથમ મદ્દહણા જાણવી જેમકે ચેતના લક્ષણવાળા જીવ છે તેથી વિપરીત લક્ષણવાળા અજીવ છે ઇત્યાદિક ૨ આત્માથી મુનિના ગુણોની જવેરીની પેરે પરીક્ષા કરી તેમને આદરવા તે ધીજી સદ્ગુણા જાણવી જેમકે ખરા આત્માર્થી મુનિ સમતા રસમા ઝીલતા હોય અને વીતરાગ ભગવાને ભાષેલો શુદ્ધ માર્ગજ ભવ્ય જીવોને જતાવતા હોય, એવા શુદ્ધ મુનિની સેવા અમૃતની જેવી મીઠી (સરસ) માનીને કરવી જોઈએ, જેથી જીવના જન્મ મરણનો અત થઈ શકે ૩ એક વખત વીતરાગ ભગવાનના માર્ગને આદરી તેવા કલ્યાણકારી માર્ગને સુખશીવતાની ખાતર તજી દીધો હોય એવા કમનશીબ સાધુને ઝોળખી દૂર તજવા, એ ત્રીજી સદ્ગુણા સમજવી જેમકે નિહવ તે ભગવાનના માર્ગને દોષી આપમતે ચાલનાર છે તેનો, તેમજ યથારહદી, (મોજમા આવે તેમ ચાલનારા) પાસથ્યા, (છતી જોગવાઈએ તેનો લાલ

નહિ લેનારા) કુશીળીયા, (જ્ઞાનાદિકનો ગેર ઉપયોગ કરનારા) વેશવિડબક, (વેશને લજ્જવનારા) મદા, (મદ પરિણામવાળા, શિથિલાચારી) અને જેને કંઈ પણ તત્ત્વજ્ઞાન જ નથી એવા અજ્ઞાની સાધુનો સગ સર્વથા તજવો, એમ આમા આશ્રહ કરેલો છે, જેથી જીવો અવળે રસ્તે દોરાઈ જતા બચી શકે છે મમ દૃષ્ટિ સાધુથી જ સ્વપર હિત યઈ શકે છે ૪ ' અહિ સાદિક ' ઉત્તમ માગને ઉત્તમ રીતે ન્યાય આપનાર વિશ્વવત્સલ શ્રી વીતરાગ ભગવાનના માગથી જાણી જોઈને વિશુદ્ધ વતનારા દેખી મચ્છરી લોકોની સોબત સર્વથા વર્જવી, એ ચોથી સદહસુ કહી છે કેમકે હલકી ગુદિવાળા પાખડી લોકોનો સગ કરવાથી પોતાના ઇત્યા ગુણ પશુ નષ્ટ થઈ જાય છે અને ઉલટો દોષનો જ વધારો થાય છે, ગગાનદીનુ મીઠું અને નિર્ભજ જળ પણ ખારા દરિયામા ભળવાથી પોતાની સ્વાભાવિક મીઠાચ અને નિ મળતાને તજ ખાડું અને ગદુ થઈ જાય છે એમ સમજીને થાણા વિવેકી જનોએ હીણાચારી માયાવી અને મચ્છરી એવા મૂખજનોનો સગ કદાપિ કરવો નહિ, પરંતુ ગગાજળની જેવા સ્વચ્છ હૃદયવાળા સમદ્રષ્ટિ સજ્જનોનો જ સદા મગ કરવો

૪ મદહસુનો સાર

૧ જિનેશ્વર ભગવાને કહેલા નવતત્ત્વોનો ષટ્ત્રયોનો, સાત નયોનો, ચારનિદેશોનો, સપ્તભગીનો તથા પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણનો પરમાય જાણવો ૨ ઝવેરીની પેરે ગુરુના ગુણરૂપ રત્નોની સારી રીતે પરીક્ષા કરી સદ્ગુણી ગુરુનેજ આદરવા ૩ હીણાચારી સાધુઓની સોબત - તજ કેવી ૪ મિશ્રામતિ સાથે પરિશ્રય રાખવો નહિ

(સમક્રિતના) ત્રણ ત્રિગ અથવા નિશાની (ધારવા લાયક)

- ૧ ધર્મશાસ્ત્ર સામગ્રવા ઠી અતિ ઉત્કૃષ્ટ
- ૨ શુદ્ધધર્મનો આદર કરવાની ઘણી રૂચી
- ૩ સુદેવ તથા સુગુરૂ ઠી પ્રમાદરહિત સેવા ભક્તિ

વિવેચન—૧ જેમ કોઈ તરૂણ વયનો સુખી અને સ્ત્રી મયુક્ત યુવક પુરૂષ એકતારથી દિવ્ય ગાયન સામગ્રવામા આસક્ત થઈ જાય તેમ તેથી પણ અધિક પ્રેમ પૂર્વક ધર્મશાસ્ત્ર સામગ્રવા ઇચ્છા વર્તે તે મમજિનુ પહેલુ ત્રિગ મમજવુ ૨ (જેમ) કોઈ બૂખ્યો પાસણ અટવી ઉતરીને આવ્યો હોય તે વખતે તેને મગજુ મનોહર એવુ ધંધરનુ લોજન જેવુ ભાવે તેથી પણ અધિક રૂચીથી ધર્મને સેવવા ઇચ્છે તે ણીજુ ત્રિગ જાણવુ ૩ વિદ્યા કે મનને સાધવાવાળો જેવી સાધનાતાથી સાધના કરવા તત્પર રહે છે તેવી સાધનાતાથી આજસ રહિત સુદેવ શુરૂની ભક્તિ કરવા તત્પર રહે તે ત્રીજુ ત્રિગ મમજવુ

ગાર

૧ દિવ્ય ગાયન સામગ્રવા કરતા પણ અધિકરસથી ધર્મશાસ્ત્ર સામગ્રવા ઇચ્છા રાખવી ૨ દિવ્ય લોજન કરતા અધિક રૂચીથી ધર્મ સેવન કરવા અભિલાષા રાખવી ૩ સર્વ પ્રમાદરહિત સુદેવ શુરૂની ભક્તિ કરવા સદા તત્પર રહેવુ

દગ પ્રકાગ્નો વિનય

- ૧ અરહિત ભગવાનનો વિનય કરવો
- ૨ મિદ્ધ ભગવાનનો વિનય કરવો

- ૩ જીનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિમાનો વિનય કરવો
- ૪ સૂત્ર સિદ્ધાંતનો વિનય કરવો
- ૫ ક્ષમાદિક દશ પ્રકારના સાધુધર્મનો વિનય કરવો
- ૬ ક્ષમાદિક ધર્મના ધારક મુનિરાજનો વિનય કરવો
- ૭ શુદ્ધ આચારવાન આચાર્ય મહારાજનો વિનય કરવો
- ૮ શિષ્યોને પઠાવનાર પાઠક ઉપાધ્યાયનો વિનય કરવો
- ૯ શ્રી સઘ (જીનેશ્વર ભગવાનની આજ્ઞામા વર્તનાર) નો વિનય કરવો
- ૧૦ સમકિત અથવા સમકિતવાનનો વિનય કરવો

વિવેચન-૧ ચોત્રીશ અતિશય યુક્ત અને વાણીના પાત્રીસ ગુણોથી વિરાજમાન બાગ ગુણે કરી સહિત એવા તીર્થંકર ભગવાનનો વિનય કરવો ૨ સકળ કર્મનો ક્ષય કરનાર મહાજ આઠ ગુણથી યુક્ત એવા સિદ્ધ ભગવાનનો વિનય કરવો ૩ પરમશાંત રસમય અને પરમ શાંતિદાયી શ્રી જીનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિમાનો વિનય કરવો ૪ ૧૧ અગ અને ૧૨ ઉપાગ વિગેરે સૂત્ર સિદ્ધાંતનો વિનય કરવો ૫ ક્ષમા, આર્જવ માદવ, મુક્તિ (નિર્લોભતા-નિસ્પૃહતા) તપ, સયમ, મત્ય, શૌચ (અતર શુદ્ધિ અથવા અસ્તેય) નિષ્પરિગ્રહતા અને બ્રહ્મચર્યરૂપ દશ પ્રકારના મુનિ ભાગનો વિનય કરવો ૬ સાધુયોગ્ય મહાવ્રતાદિક ૨૭ ગુણે કરી બિરાજમાન સાધુનો વિનય કરવો, ૭ જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર, અને વીર્યાચારમા કુશળ અને ધર્મના નાયક એવા ૩૬ ગુણ યુક્ત આચાર્ય મહારાજનો વિનય કરવો ૮ પઠાણને પવવ આણવાની પેરે નૂર્ણ અવિનીત ગ્રિધ્યને પશુ પકિત અને સુવિતીત કરી શકે એવા ઉત્તમ ૨૫

શુદ્ધિ કરી સુખ ઉપાધ્યાય મહારાજનો વિનય કરવો & સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકાના સમુદાયરૂપ શ્રી સઘ જે તીર્થંકર ભક્તવાનની આજ્ઞામા અદ્વૈત ચાલવાનો ખપી ટોચ તેનો વિનય કરવો ૧૦ ઉપશમ ક્ષયોપશમ કે ક્ષાયિક સમકિતનો અથવા એવા સમકિતી જીવોનો વિનય કરવો

ઉપર ખતાવેલા ૧૦ નો વિનય કેવી રીતે કરવો જોઈએ ?

૧ ભક્તિભાવવડે પ્રજ્ઞામપૂર્વક સાધુને ખપતી વસ્તુ આપવી

૨ હૃદય પ્રેમ બહુમાનપૂર્વક સત્કાર કરવો

૩ શુભ સ્તુતિ સફળોની તારીફ કરવી

૪ અવશુભ ઢાંખા નજીવા છતા અછતા દોષ તરફ દષ્ટિ દેવી જ નહિ

૫ આશાતના ટાળવી શુરૂ પ્રત્યે તજવા ચો ય ૩૩ આ શાતનાને કાળજી રાખીને તજવી ઉપર મુજબ વિવેકથી અરિ હૃત આદિકનો અનુકૂળપણે વિનય કરનાર માણસો ઉચ્ચ અમૃત રસવડે ધર્મવૃક્ષનું સિચન કરે છે

ત્રણ શુદ્ધિ (આદરવા યોગ્ય)

૧ મનશુદ્ધિ, ૨ વચનશુદ્ધિ, ૩ કાયશુદ્ધિ

વિવેચન-રાગદ્વેષાદિક સર્વ દોષ રહિત જિનેશ્વર અને તે મળે કહેલો ' ધર્મ ' જ જગતમા સારભૂત છે, બાકીનું બધું અસાર અને દુ ખદાયકજ છે એવી મુશુદ્ધિ જાગે તે પ્રથમ મ

નશુદ્ધિ બાણવી ૨ સર્વશુભપત્ર શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનની ભક્તિ કટપવેલી કરતા પણ ચઢીલાતી છે કેમકે તે મોખપર્યેત મુખ દેવાવાળી છે, એવી સમર્થ ભક્તિથી વધારે મુખદાયી કુ નિયામા ઠોષ ચીજ નથી તેથી પ્રભુભક્તિ વિશેષે આદરવા યોગ્ય છે, એવા પવિત્ર વચનના ઉદ્ગાર વારવાર નીકળે તે બીજી વચનશુદ્ધિ કહેવાય છે ૩ પરમાર્હન શ્રી કુમારપાળ રાજને કાર્તિક દેવીએ ઠોપથી લોકેડા ત્રીશુળની પરે છેદનલેવન સખથી અનેક પ્રકારની વેદનાને ખુશીથી સહન કરે પરતુ વીતરાગ ભગવાન વિના બીજા ત્રાગીદ્રીથી દેવને પોતે નમસ્કાર કરે નહિ તેમજ તેમની ઉપાસના કરે નહિ તે ત્રીજી કાય શુદ્ધિ બાણવી

સાર

૧ શુદ્ધદેવ અરિહત, શુદ્ધ ગુરૂ નિર્ઐથ મુનિ, અને શુદ્ધ ધર્મ સવરૂ વીતરાગભાષિતજ સારભૂત છે એવી દૃઢ આસ્થા તે પ્રથમ શુદ્ધિ.

૨ ચિતામણીરત્નની જેમ ચિનિત મુખને દેનાર અરિહત આદિકની ભક્તિજ સારભૂત છે એવું અતકરણથી કહેવું તે બીજી શુદ્ધિ

૩ જિનેશ્વર ભગવાનને ખગ ભાવથી કરેલો નમસ્કાર ઠોષ પણ પ્રાણીનું કલ્યાણ કરી શકે છે તેથી તેજ નમસ્કાર કરવા લાયક છે, રાગદ્રેષાદિક ઠોપથી ભરેલા બીજા સામાન્ય દેવો ત્રે સાર્થી જનોએ નમસ્કાર કરવા યોગ્યજ નથી, એવો નિયમ દૃઢ રાખે તે ત્રીજી શુદ્ધિ સમજવી

‘ પાત્ર દુષણ ’ (ટાળવા યોગ્ય)

૧ શક્તિ ૨ કષ્ટ, ૩ વિતિગિચ્છા ૪ મિથ્યામતિની પ્રશસા અને ૫ મુ મિથ્યામતિનો પરિચય

વિવેચન ૧-જેમને દુનીયામા સહુ જીવોની ઉપર સમભાવ પ્રગટ્યા છે એ । જગતવત્સલ શ્રી જિનેશ્વર ભગવાને જતાપેલા શુદ્ધ ધર્મમા શક્તિ ન કરો ૨ અ ય મતમા કષ્ટ મત્ર ચમત્કારાદિક દેખી તેના મૂળ તત્ત્વની પરીક્ષા કર્યા વિના વિવેકરહિતપણે શુદ્ધ ધર્મને તજી અન્ય મતની વાછના ન કરો, કલ્પવૃક્ષને તજી બાવળી એ બાધ ભરવા જેવું વગર વિચાર્યું કામ કદાપિ કરવું જ નહિ ૩ ક પવૃક્ષ સમાન અમૃત ફળને હેવાવાળા દાનશ્રીલાદિક સમર્થ ધર્મતુ સેવન કરી, તેથી થવાના સ્વર્ગ મોક્ષાદિક ફળનો સહેલુ કદાપિ કરવો નહિ તેમજ ફળને માટે અધીરા પણ બની જવું નહિ એમ સમજીને કે સર્વજ્ઞ ભગવાને કહેલા ધર્મની સર્વ કરણી સફળજ થાય છે ૪ મિથ્યાત્વીની પ્રગટ્પણે પ્રશસા ૬ રવાથી મિથ્યાત્વની પુષ્ટિ થવા પામે, એમ સમજી મિથ્યામતિના શુભ વર્ણવવા નહિ બાકી તેનામા કોઈ મદજુજો દેખીને મનમા તેા રાજી થવું જ ૫ મિથ્યાત્વદોષથી સર્વીન મનવાળા લોકોના પરિચયથી અને તેજી દૂર રહેવા પ્રયત્ન કરવો એવી રીતે સર્વ દુષણ ટાળીને શુભ મતિથી જેટલો અને તેટલો લાભ લેવા ઉજ્જમાળ રહેવું

સાર

૧ શવ અને રકની ઉપર સમાન દૃષ્ટિવાળા જિનેશ્વર પ્રભુએ કયન કરેલા કલ્યાણકારી ધર્મમા શક્તિ કરવીજ નહિ ૨

તેવા પરમ પવિત્ર ધર્મને તથા અન્ય ધર્મની ઇચ્છા કરવીજ નહિ તેવી ઇચ્છા પણ અહિંતમરીજ છે ૩ સર્વજ્ઞ કથિત શુદ્ધ ધર્મનું સેવન કરતા તેના કૃળનો સદેહ કરવોજ નહિ, કેમકે શુદ્ધ શ્રદ્ધાવાનનેજ તે કૃળે છે ૪ મિથ્યામતિના શુભ ગાવા નહિ કેમકે તેના શુભ ગાવાથી મિથ્યાત્વની વૃદ્ધિ થવા પામે છે ૫ મિથ્યામતિને પરિચય (સહવાસ) તથા દેવો કેમકે તેનો પરિચય કરતા કવચિત્ આપણી શુભમતિને ધક્કો પહોચે છે

આઠ પ્રકારે પ્રભાવકપણુ (શાસનને દીપાવવાપણુ)

- ૧ વર્તમાન શાસ્ત્રમા પારગામીપણુ
- ૨ અમોઘ દેશના દેવાની શક્તિ
- ૩ સભા સમક્ષ વાદીને નિરૂત્તર કરવાની શક્તિ
- ૪ નિમિત્ત શાસ્ત્રમા યથાર્થ કુશળતા
- ૫ સમતા સહિત ઉગ્ર તપસ્યા કરવાની શક્તિ
- ૬ શાસ્ત્ર આમ્નાય યુક્ત મત્ર અને વિદ્યામા પ્રવીણતા
- ૭ યોગ સિદ્ધિથી સપન્ન
- ૮ ચમત્કાર યુક્ત કાવ્ય કરવાની અપૂર્વ કળા

વિવેચન ૧ વર્તમાન કાળમા જે જે શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત મળી શકતા હોય તેના રહસ્ય અર્થના પારગામી થવુ જેથી અનેક જનોના અજ્ઞાન અધિકારનો નાશ થઈ શકે ૨ પુષ્કરાવર્ત મેઘની જેમ અમોઘ દેશના જળ વડે જગતને નવ પલ્લવ કરવાની અપૂર્વ શક્તિ ન દિવેણુ નામા મુનીની પેરે ૩ તર્ક શાસ્ત્રાદિકમા નિપુણતા પ્રાપ્ત કરી દેવાથી સભા સમક્ષ પરવાદીને છતી લેવાની અપૂર્વ

કળા તાર્કિક સિદ્ધ મતવાદીની પેરે ૪ નિમિત્તાદિક શાસ્ત્રમા
 નિપુણ હોઇ શાસનની પ્રભાવનાની ખાતર ભદ્રબાહુ સ્વામીની
 પેરે નિમિત્ત શાસ્ત્રના ઝળથી યથાર્થ ભવિષ્ય ભાખવાની અપૂર્વ
 કળા ૫ શ્રી જીનેશ્વર ભગવાનની પવિત્ર આજ્ઞા સુજળ સમતા
 પૂર્વક અપૂર્વ તપ કરવાની શક્તિ ૬ શ્રી વજ્ર સ્વામીની પેરે મત્ર
 અને વિદ્યામા નિપુણ હોઇ પરોપકાર અર્થે જ તેનો પ્રયોગ ૭
 રનાર ૭ શ્રી કાલિકાચાર્ય પ્રસુખની જેમ અનેક પ્રકારની યોગ
 સિદ્ધિથી સંપન્ન ૮ શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકરની પેરે અપૂર્વ કાવ્ય
 કળામા કુશળ

‘ મતનખ ’

૧ જેથી અનેક ભવ્ય જીવોને તત્ત્વનો ભોધ મળે એવા
 સ્યાદાદિ યુક્ત શાસ્ત્રમા નિપુણતા

૨ કઠણ હૃદય વાળાની છાતી પણ પીગળી ભાય એવી
 અસરકારક વૈરાગ્ય યુક્ત દેશના દેવાની કળા

૩ વિદ્યાથી ઉન્મત્ત થયેલા વાદીનો ગર્વ તોડવાની
 અપૂર્વ શક્તિ

૪ નિમિત્ત શાસ્ત્રના ઝળથી યથાર્થ ભવિષ્ય ભાખવાની શક્તિ
 ૫ શાત વૃત્તિથી જિન આજ્ઞા સુજળ અપૂર્વ તપ કર
 વાની શક્તિ

૬ ઉત્તમ પ્રકારના મત્ર તથા વિદ્યામા કુશળતા

૭ અનેક પ્રકારના અમત્કારિક યોગમા નિપુણતા

૮ કાવ્ય કળામા અપૂર્વ કુશળતા

ઉપર વિધિ પૂર્વક તીર્થયાત્રા પૂજાદિક કરણીવડે પણ
ધર્મની બનતી પ્રભાવના કરવી યોગ્ય છે

પાત્ર ભૂપણ

૧ ધર્મ ક્રિયામાં કુશળતા, ૨ તીર્થ સેવામાં રસિકતા, ૩
દેવગુરૂની ભક્તિમાં શુભનિષ્ઠા, ૪ ધર્મ કાર્યમાં અડગ શ્રદ્ધા, ૫
શ્રી જિનશામનની અનુમોદના થાય એવી પ્રભાવના

વિવેચન ૧ શુદ્ધ દેવ ગુરૂને વદન કરવાની તથા તેમની સમીપે
નત નિયમ કરવાના વિધિમાં સુનિપુણપણ, ૨ શત્રુ જય, ગિરિનાર,
આણુ, અષ્ટાપદ અને સમેતશિખર પ્રમુખ સ્થાવર તીર્થ અને ગીતાર્થ
સાધુ પ્રમુખ જ ગમ તીર્થની સેવા કરવાની અભિવાધા બની રહે
૩ શુદ્ધદેવ ગુરૂની ભક્તિ એકમના યર્ષ કરે ૪ દેવ દાનવ
પ્રમુખ વડે પણ ધમથી ચત્રાયમાન થાય નહિ, એવો ધર્મમાં
અડગ પ્રેમ અથવા વિશ્વાસ બેઠો હોય કે જેથી પોતાના શુદ્ધ
નિશ્ચયથી ડગે નહિ

૫ જેથી સ્વદર્શની તેમજ અન્ય દર્શની લોકો જિન શા
સન અને તેની નિર્મળ કરણીની અનુમોદના કરે એવી જ્ઞાન, દર્શન
ચારિત્રની પ્રભાવના કરે

(મતલબ)

૧ ચેત્યવદન, ગુરૂવદન તથા મત પચ્ચખાણુ સબ ધી
વિધિ વિધાનમાં કુશળતા

૨ તીર્થયાત્રા, દર્શન, પૂજન, સેવનમાં અભિરૂચિ.

૩ શુદ્ધ દેવ શુરૂની ભક્તિ સેવામા સદા તત્પરતા
 ૪ ધર્મ અભ્યાસમા એવી અડગ શ્રદ્ધા, જેથી ગમે તેવા
 સ યોગમા પણ સ્વધર્મથી ચલાયમાન થવા પામે નહિ
 ૫ જેથી અનેક જનો જિનશાસનની અનુમોદના કરે એવી
 સમય અનુસરતી પ્રભાવના

પાયલક્ષણુ

૦ શમ ૨ સવેગ ૩ નિવેદ ૪ અનુક્રમા, ૫ આસ્તિકતા
 વિવેચન-૧ અપરાધી જન ઉપર પણ તેનું અનિષ્ટ કર
 વાની બુદ્ધિ થાય નહિ એવી અતરમા ક્ષમા અપરાધીને પણ
 ગમે તેવી રીતે સુધારવાની બુદ્ધિ થાય એવી સમતા, ક્રોધાદિક
 ક્રયાયથી સ્વપરનું બગાડે નહિ તે પહેલું લક્ષણ

૨ દેવ મનુષ્ય અભધી સુખને દુ ખરૂપ મમજે અને
 મોક્ષ સબધી અક્ષય સુખનેજ ખરૂ સુખ સમજે એ
 બીજું લક્ષણ

૩ આ સ સાર બધનને એક કારાગ્રહ અથવા નરક તુલ્ય
 ક્ષેત્રી જેમ બને તેમ તેથી મુક્ત થવાને ઇચ્છે તે ત્રીજું લક્ષણ

૪ દીન અનાથ જનોને યથાશક્તિ દ્રવ્યસહાય આપે
 અને ધર્મહીન જનોને ધર્મશીલ બનાવવા બનતી કોશીચ્છા છે
 તે ચોથું લક્ષણ

૫ સમસ્ત દોષ રહિત, સર્વજ્ઞ, સર્વદર્શી ત્રીનિગેશ્વર ૯
 મવાને જે જે ભાવ ભાખ્યા છે તે સર્વે સત્ય અવિતરજ છે એવી
 જે અચળ શ્રદ્ધા તે આસ્તિકતા નામનું પાયમુ દ્રષ્ટવું છે

સાર.

૧ દેવ, મચ્છર, કે ધર્માબુદ્ધિ રાખી અપરાધી કે નિર
પરાધીનું પુરૂ કરવાની ઇચ્છા પણ અતરમા નહિ રાખવી ૨
દુનીયાનું દૃશ્ય સુખ કલ્પિતપ્રાય છે અને સાચું સુખ તો મો
ક્ષનું છે એમ સમજી ખોટા કલ્પિત સુખમા રાચવું માચવું
નહિ ૩ સસાર બંધનથી છૂટી મોક્ષસુખ પામવાની ખરી ચા
હના કરવી ૪ દુખી જનોનું દુખ કાપવા અને સુખ પમાડવા
બનતો પ્રયત્ન કરવો ૫ સર્વજ્ઞ વીતરાગ પરમાત્માના નિષ્પક્ષપા
તી સવ વચનો સાચાજ છે અને તે આત્માર્થી જનોએ અવશ્ય
આદર કરવા લાયકજ છે

છપકારે યતના

૧	પર તીર્થિક (અન્ય દર્શની દેવગુરૂ	વિગેરને વ દન	} આરવી સર્વ વાતને નિષેધ
૨	"	નમસ્કાર	
૩	" (પાન બુદ્ધિથી)	દાન	
૪	" "	વાર વાર દાન	
૫	" "	આલાપ	
૬	" "	સલાપ	

વિવેચન-અન્યલિંગી મિથ્યામતિ શુરૂને તથા ગગદ્વેષાદિક
થી ભરેલા અન્યમતી દેવાને તરણ તારણ તરિકે સ્વીકારી શ
કાય નહિ તેમજ જે જિન ખડિમા તેમણે પોતાના કબજમાજ
રાખી હોય અથવા તેને કોઈ વિચિત્ર નામથી પૂજતા હોય તો
તેની સમક્ષ વ દન નમસ્કારાદિકરવા કદપે નહિ તે બતાવે છે —

૧ બે હાથ જોડીને સ્તુતિ વિગેરે કરવી તે વહન.

૨ મસ્તક નમાડી નમ્રતા બતાવવી તે નમસ્કાર

૩ ઇચ્છિત અન્નપાન પુષ્પમાલ્ય, વસ્ત્ર, પાત્રાદિક ભક્તિથી દેવા તે દાન

(અહીં કૃપાત્રમા પાત્ર ભુદ્ધિથી દેવામા આવે તે દોષ)

૪ તેવુ દાન અનેકવાર ભક્તિથી દેવામા આવે તે અનુપ્રદાન

૫ અણુ બોલાવે જે એકાદિવાર બોલવુ તે આલાપ

૬ એવો આલાપ વાર વાર કરવો તે સલાપ સમજવો

ઉપર બતાવેલી ચતનાથી સમક્રિત શોભે છે, તેમજ વ્યવહારની શુદ્ધિ થાય છે પ્રથમ પણ મિથ્યામતિ સાથે પરિચય નહિ ગમવા ફરમાવ્યુજ છે તે જાગતનોજ આમા સવિસ્તર ખુવામો કરવામા આવ્યો છે એમા પણ ગાઠ કારણેથી ઘટ હોઈ શકે છે તે આગળ આગારના અધિકારમા સ્પષ્ટરીતે બતાવેલુ છે

સાર

જેથી મિથ્યાત્વવૃદ્ધિ થાય એવા કામક વાથી સમક્રિત મેલુ થાય છે અને વ્યવહારનો પણ લોપ થાય છે તેથી સમક્રિતવત શ્રાવક મિથ્યામતિ દેવશુરને

૧ બે હાથ જોડીને વહન કરે નહિ

૨ મસ્તક નમાડીને નમસ્કાર કરે નહિ

૩ કૃપાનને પાત્ર ભુદ્ધિથી દાન દેવે નહિ

૪ એવી રીતે અનેકવાર કૃપાત્રને યોધે નહિ

૫ મિથ્યા મતિની સાથે અણુમોલાબ્યા વાત કરે નહિ

૬ એવા પ્રકારની વાતો વારવાર કરીને પોતાનો અમૂલ્ય વખત નકામો ગાળે નહિ, તેમજ સમકિતને મલીન કરી વ્યવહાર માગનો લોપ કરે નહિ

૬ આગાર અથવા અપવાદે છટ

૧ ત્યાલિયોગ, ૨ ગણાલિયોગ, ૩ બલાલિયોગ, ૪ દેવાલિયોગ, ૫ ગુરુનિગ્રહ, ૬ ભીષણકાતાર

વિવેચન—અતિદૃઢ સમકિતી થાવક ગુદ્ધ ધમથી કોઈ રીતે ચલાયમાન થાય જ નહિ, જે એવી દૃઢતા રાખી શકે નહિ તેમને માટે નીચે મુજબ ૬ આગાર કહ્યા છે

૧ ત્યાલિયોગ—રાજની આજ્ઞાથી તે કહે તેમ ધર્મ વિરુદ્ધ પોતાની ઈચ્છા નહિ છતાં પણ કરવું પડે કાતિક શેઠની જેરે

૨ ગણાલિયોગ—ઘણાં માપુસોના સમુદાયની જબરાઈથી

૩ બલાલિયોગ—સૈન્યના જુલમથી અથવા ચોર વિગેરેના ભેરથી

૪ દેવાલિયોગ—ક્ષેત્રપાળ વિગેરે દેવના આગ્રહથી

૫ ગુરુનિગ્રહ—માતપિતાદિક વડીલના આગ્રહથી અથવા તેમનો નિગ્રહ થતો દેખી તેમને છોડાવવા જે કરવું પડે, તે કરતા મિથ્યાત્વ લાગે નહિ

૬ ભીષણકાતાર—ભય કર અટવીમા આવી પડવાથી અથવા રોગાદિક સળધી ભારે મોટી આપદા આવી પડવાથી અથવા દક્ષણ વિગેરેના કારણથી આલવિકા થવી દુલભ હોવાથી તે

વખતે નિરૂપાયપણે અન્ય રીતે આચરણ કરતા મિથ્યાત્વ લાગે નહિ

સાર.

જૈન શાસનમા સમજીને લીધેલા નિયમો યથાર્થ પાળવાને સખત ફરમાન છે તે એવી રીતે કે કોઈ નિયમને ખડિત કરીને જીવવા કરતા નિયમ અભંગ રાખીને પ્રાણુ પણ તણ દેવા, પરંતુ કોઈ રીતે નિયમને ખડિત કરવા નહિ એટલા માટે જે નિયમ જેવા રૂપમા સુખે નિર્વહી શકાય તેવાજ નિયમ તેવી જ રીતે લેઈને તેને દ્રઢપણે પાળવામા જ આત્માનુ ખરૂં હિત સચવાય છે, આથી જ કહ્યું છે કે ' યોત્યુ તેવુ પાળિયે ' દલીલ તસમગ્રેલ લલના ॥ સન્નનના દુજનતણા કંઈ પકોટિને તોલ લલના ॥ અથાત્ વિચારીને જે નિયમ ઋણો તેનો અત સુધી નિર્વાહ કરવો એ જ સન્નનોતુ લક્ષણ છે જેમ બહાર નીકળેલા હાથીના દાત (દતૂશળ) અદર પસતા નથી, તમ સન્નનોના યોલ આશ્રી પણ સમજવુ દુર્જન લોકોનો સ્વભાવ કાચખાની ડોક જેવો જ હોય છે ધડીકમા બહાર કાઢે અને ધડીકમા અદર ઘાલી દે, તેમ તેમના વચન આશ્રીપણુ સમજવુ આટલા માટે સુખે પાળી શકાય એવા આગાર (અમુકછુટ) થી નિયમો લઈને તે તેવી રીતે કે તેથી પણ સારી રીતે પાળવામા જ ખરૂં હિત સમાયેલુ છે, તેવા છ આગાર ઉપર મૂજબ સંપ્રેક્ષી બતાવ્યા છે તે મમજી લેવા

૬ ભાવના

૧ સમક્ષિ એ ધર્મવૃક્ષનુ મૂળ છે, ૨ સમક્ષિ

નગરનું દ્વાર છે

૩ સમકિત એ ધર્મ મહેલનો પાયો છે ૪ સમકિત એ સમસ્ત ગુણનું નિધાન છે ૫ તે સમસ્ત ગુણનો આધાર છે ૬ તે સમસ્ત ગુણનું ભાજન છે

(વિવેચન ૧ જેથી સમકિત નિર્ભંગ થાય એવી રૂડી ભાવના મનની પ્રસન્નતાથી લાવવી. જે સમકિત રૂપી મૂળ તાણુ અને મજબૂત હરો તો ત્રત રૂપી વૃક્ષ મહા ફળને આપી શકશે માટે જ સમકિતને ધર્મ વૃક્ષનું મૂળ લેખવામાં આવે છે તે વિના ગર્વ સુક્ત જે ક્રિયા કરે છે તે કઈ શિવસુખ આપવા સમર્થ થઈ શકતી નથી એવી શુભ વિચારણા અને ધારણા એ પ્રથમ લાવના ૨ સમકિત એ ધર્મ નગરનો દરવાજો છે એ વડે જ કોઈ પણ પ્રકારના શુદ્ધ ધર્મમાં પ્રવેશ કરી શકાય છે, તે વિના સર્વ ત્રયમરૂપ સાધુ ધર્મ કે દેશ સજ્જમ રૂપ આવક ધર્મ એકલા વિનાના મીઠા જેવા નકામા છે, સમકિતથીજ તેની સફળતા છે એ બીજી લાવના સમકિત રૂપી પાયો દૃઢ હોય તો તેની ઉપર ચણેલા ધર્મમહેલ ડગે નહિ તે વિના તો ડગતા વાર પણ લાગે નહિ પાયા વિનાના મહેલની પેરે કરેલો ધર્મનો મિથ્યા આડબર ચિરકાળ ટકતો કે શોભનો નથી, તે માટે સમકિત ગુણની ખાસ જરૂર છે તે ત્રીજીલાવના ૪ સમકિત સમસ્ત ગુણનું નિધાન છે, તે વિના અન્ય ગુણોની રક્ષા થઈ શકે નહિ, તેનાજ આધારે સર્વ ગુણો ટકી શકે છે લડારમાં ભપતાથી રક્ષાયેલા રત્નોની પેરે સમકિત સચુક્ત સર્વગુણોને કોઈ પ્રકારનો ભય રહેતો નથી, તે વિનાના એકલા જૂઠા જૂઠા ગુણો તો ધૂટા પડેલા રત્નોની જેમ એતજેતામાં ધીનાઈ જાય છે

એ પ્રમાણે ચોથી ભાવના પ શમ, દમ, વિગેરે સમસ્ત શુભોને
આધાર સમકિત ગુણ છે આધાર વિના આધેય રહી શકે કે
મ ? એ પ્રમાણે પાચમી ભાવ ॥ ભાવવી ૬ સમકિત રૂપ સુદર
ભાજન જે મળે તેા નિમળ જ્ઞાન અને નિર્મળ ચારિત્ર ધર્મનો
રસ તેમાં અખડ રહી-છી શકે તે વિના, તેા તે રસ ઠણી
જાય એવી રીતે શુભદાયી છઠી ભાવના ભાવવી ઉચ્ચ ભાવના
ઓમા જેમ જેમ આદર થયે, તેમ તેમ આત્માને અત્યંત
લાભ થયે

સાર

ભાવના ભવનાશની એ વચનમા ઉડુ પ્રમાણ અને રહસ્ય
રહેલુ છે ભાવના એક અજ્ઞાન રમાયણ છે, જેથી અનેક પ્રકા
રની આપદા નષ્ટ થવા સાથે સપદા સહજમા આવી મળે છે ભાવના
એક અપૂર્ણ જાતનુ અમૃત છે, જેથી ભાવિન આત્માઓ સર્વ
જાતના કર્મ રોગને ક્ષણમા હણીને અજ્ઞાનમર પ-ને પામી શકે
છે આવી ભાવનાથી ગમે તેનુ રહેલાઇથી ક યાજ થઇ શકે
છે એવી ભાવનાથીજ ક્ષણમા અપૂર્વ ગુણ રત્નોને મેળવી
ભવ્ય આત્મા અતે અવિનાશી એવા મોક્ષ સુખના અ
ધિકારી થાય છે એવા અનેક દાખલા શાસ્ત્રોમા રચળે રચળે
દ્રષ્ટિગત થાય છે શુદ્ધ ભાવના વિના તેા ગમે તેવી કઠણ કરણી
પણ લેખે આવતી નથી તેથી તે દેવળ કષ્ટરૂપજ થાય છે
માટે મોક્ષ સુખના અથી જનોએ શુદ્ધ ભાવનાનો અવશ્ય આ
શ્રય લેવો ઘટે છે તે વિનાની સર્વ કરણી અરણ્યમા રૂદન જેવી
નિષ્ફળ છે, સાચી ભાવનાસુખ કરેલી કરણી દુધમા સાકરની
જેવી અમવા અમૃતની જેવી મીઠી લાગે છે અને ભાવના

ની તે જ કર્ણી કેવળ ફીફીફક લાગે છે એમ સમજી આત્મા થી જનોએ સવત્ર યથાયા ય શુદ્ધલાવનાનો જ આશ્રય કરવો યુક્ત છે એવી નિમજ્જ લાવના હરેક ધર્મકર્ણી કરતા હૃદયમા રાખના ને અત્યંત લાલ યાય છે સમકિત ગુણ ધારણ કરવાની કેટલી જરૂર છે તે ઉપર સમજીતી સાથે ખતાવેલી છે પ્રકારની લાવનાથી સ્પષ્ટ સમજી શકાયે બાકી શાસ્ત્રમા અનેક સ્થળે ખતાવેલી મૈત્રી, મુદિતા, કરુણા અને માધ્યસ્થ્યરૂપ ચાર લાવનાનુ સ્વરૂપ સારી રીતે સમજી વિચારી તે મુજબ વિવેકથી વતતા વીતરાગ લગવાને કથેટો મોક્ષનો માગ મુખે લાધી શકાય છે તેમ જ અનિત્ય અશરણુ આદિ દ્વાંશ લાવના પણુલ ય જનોને સારે ઉપગારી થઈ શકે છે

છ સ્થાનક

૧ આત્મા છતો છે ૨ આત્મા નિત્ય છે ૩ આત્મા કર્મનો કર્તા છે ૪ આત્મા કર્મનો લોકતા છે ૫ મોક્ષ છે ૬ મોક્ષનો ઉપાય પણ છે

વિવેચન-જ્ઞાનાદિ ચેતના લક્ષણુ આત્મા તત્ત્વરૂપ છે ક્ષીર નીરનીપેરે જોડે તે કમ સાથે મળેલો દીસે છે, તોપણ નિશ્ચેથી તે તેથી અલગો છે જો સદ્ગુણ કૃપાથી અનુભવજ્ઞાન પ્રગટ થાય તો આત્મા સ્ફટિક રત્નની જેવો નિર્મળ છે એમ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણથી સમજી શકાય ૨ પૂર્વે અનુભવેલી વસ્તુને આત્મા સભારી શકે છે, જેમ જન્મતાજ બાળકને પૂર્વે લવમા અભ્યાસેલી સ્તનપાન સળ ધી વાસના સહજ સ્મરણુમા આવી જાય છે તેમ હરેક આત્મા સળ ધી સમજી આથી સિદ્ધ થાય છે કે આત્મા નિત્ય છે કર્મના સયોગથી થતી દેવ મનુષ્યાદિક અવસ્થા એ

આત્માના અનિત્ય પર્યાય છે પરંતુ સર્વ અવસ્થામા સદા જ્ઞાનાદિ ચેતના યુક્ત આત્મા અચળ રહે છે. ૩ જેમ કુભાર કુભનો કર્તા હૃદયકાદિકના સયોગે કહેવાય છે, તેમ મન વચન અને કાયાના સયોગે આત્મા પણ કર્મનો કર્તા છે. નિશ્ચયનયથી તો તે નિજગુણનો જ કર્તા છે, અને અશુદ્ધ વ્યવહારથી વિધ વિધ કર્મનો કર્તા છે. શુદ્ધ વ્યવહારે આત્મા કર્મનો કર્તા નથી જ. વ્યવહારનયથી આત્મા પોતેજ ડરેવા કર્મનું ફળ પોતેજ લોગવે છે, નિશ્ચયનયથી આત્મા નિજ ગુણનોજ ભોજા હોઈ શકે છે. ૫ અચળ અને અખડ સુખનું સ્થાન મેક્ષ આત્માને માટે નિશ્ચિત છે. મન, તનના ચોં આત્માને આધિ વ્યાધિ અનુભવવી પડે છે. શ્રી વીતરાગ વચનાનુસારે તનમનનો અત કરવાથી આધિ, વ્યાધીનો પણ અત આવી જાય છે. બિલકુલ નિરૂપાધિક સ્થાનજ મોક્ષમ્ધાન છે. ૬ સમ્યગ્જ્ઞાન અને સયમક્રિયા એ મોક્ષનો ખરો ઉપાય છે. સમ્યગ્જ્ઞાનથી મોક્ષનો માર્ગ સાધી શકાય છે. તેથી મોક્ષપ્રાપ્તિ માટે બને તેજર પડે એકલા જ્ઞાન કે ક્રિયાથી કામ સરતુ નથી, કેમકે સજમ ક્રિયા વિનાનું એકતુ જ્ઞાન લુલુ છે અને સમ્યગ્જ્ઞાન વિનાની એકલી ક્રિયા પણ આધગી છે. માથે મળેવા બનેથી સુખે સુખે મોક્ષપદ પામી શકાય છે. તેથી મોક્ષાર્થીએ તે ઉભયને સાથેજ સેવવા જરૂરના છે.

સાર

ન્યા સમકિન ગુણકરે તેને 'સ્થાનક' કહેવામા આવે છે. ૭ સ્થાનક ઉપર સમજપૂવક બનાવ્યા છે, તેનું

સારી રીતે ગુણગ્ન્ય સમજી જે ભયજનો તેમા પૃથ્વી રીતે
આદર કરે છે તે અવશ્ય સમકિત ગુણને પામી શકે છે પરંતુ
જે મુગ્ધજનો પ્રમાણશીલ બની તેની ઉપેક્ષા કરે છે, તે બાપડા
ચિત્તમણિ રતનતુલ્ય સમકિત ગુણધી બેનમીન રહે છે ૧ જ્ઞાન,
દર્શન, ચારિત્ર, તપ, વીર્ય, અને ઉપયોગ લક્ષણ યુક્ત જે પદાર્થ
પ્રતીત થાય છે તેજ આત્મતત્ત્વ અથવા જીવ છે તેથી વિવશજી
સર્વે અજીવ છે ૨ આહાર, ભય, મૈથુન અને પરિશ્રદ્ધ સંજ્ઞા
જીવને પુર્વભયોના અભ્યામથી સર્વ ગતિમા પ્રાય જેવી ને તેવી
બની રહે છે પૂર્વ અનુભવેવ સ્તનપાનતુ જેમ બાળકને જન્મતા
જ સ્મરણ થાય છે તેમ અન્ય વાતતુ પણ સ્મરણ થઇ શકે છે,
તેથી આત્માનિત્ય છે એમ સહજ સિદ્ધ થાય છે ૩-૪ મન
વચન અને કાયાના યોગથી વિષય કષાયાર્થિકને વશ થઈ જીવ
પોતેજ નવા નવા કર્મ બાધે છે અને તેના ક્ષણ પણ પોતેજ
લોગવે છે ૫ જ્યારે જિનેશ્વર ભગવાનની આજ્ઞા મુજબ વતી
જીવ સર્વ ઉપાધિને તજી તપ જપ મયમતુ મમ્યગ્ન રીતે
સેવન કરે છે ત્યારે તેના પ્રભાવથી આત્મા, કર્મનો સંસ્થા
અત કરી નિરૂપાધિક મોક્ષ મુખ પામે છે જન્મ, જરા અને મ
રણ સંબંધી કુ બનો જેમા સર્વથા છેઃ કલ્લો છે એવા અક્ષય
અખડ સુખના સ્થાનને મોક્ષપદ કહ્યું છે ૬ મમ્યગ્નજ્ઞાન (સારી
સમજ) મમ્યગ્ન દશન (નિમજ શ્રદ્ધા) અને મમ્યગ્ન ચારિત્ર(શુદ્ધ
સચમ) સહજત મોક્ષનો અમોઘ ઉપાય છે અર્થાત્ તત્ત્વજ્ઞાન,
તત્ત્વશ્રદ્ધા અને તત્ત્વ સમજી વડેજ અક્ષય અવિનાશી એવું શિવ
મુખ પ્રાપ્ત થાય છે તત્ત્વશ્રદ્ધાવતમાજ વિવેક યુક્ત ઉક્ત
બોલો લાલે છે ઇતિશમ્

હિત શિલામણ ભાવના (કહાણાની દેશી)

મકર હો છવ પરતાત* દિન રાત તુ,

આપણો વાક નયણે ન દેખે,

૧ તિલ સમ પારકા દોષ હોવે છકે,

તેહ કરી દાખવે મેરૂ લેખે

મકર૦ ૧

કો ડરે પર તણી અતિહિ નિદા ઘણી,

તેહ તો તેહનો મેલ ધોને,

વાસ ઠલવલ કરે ૨ પિ ઠ પાપે ભરે,

મૂઠ તે માનવી સુગુણ જોવે

મકર૦ ૨

બહુલ મચ્છરપણે શુભ તણ પરતણા,

સત અણુસત જે દોષ લાખે,

બાપડો છવડો તેહ મૂરખપણે,

ગજ પરે નિજ શિરે ધૂળ નાખે

મકર૦ ૩

દ્રાખ સાકર સરમ વસ્તુ સવિ પરિહીની,

કાક જેમ ચાચશુ મેલ ચૂથે,

નિહી તેમ શુભ કોડિ છોડી કરી,

ચિત્તમે પર તણા દોષ શુ થે.

મકર૦ ૪

૨ અ ગ જેમ ગોપવી મીનને મારવા,

* પરાપવાદ-પાત્રી નિદા

૧, તત્વના દાણા જેવડાનાનક-જ પરના દોષને જે અમલ નોટા સંજે છે

૨, પોતાના આત્માને પાપ મળથી મેલો તે છે

૩ જે પરના છતાં કે અછતા દોષને દાખવવા છે

૪ જેમ માછલાને મારવા પોતાના કર્મ-કૃત તગણવા

અમલો બેસી રહે છે

બગ રહે તાકિ જીમ નીર નાકે, નીચ તિમ છિદ્ર ગોપવી કરી આપણા, રાતદિન પારકા છિદ્ર તાકે	મકરં ૫
નિપટ લપટપણે લપટી કૃતશી, વમન દેખી કરી નક્કટ નાચે, દોષ લવ લેશ પામી તથા પાતકી, અધમ જન મળલ મનમાહિ માચે	મકરં ૬
એક સજ્જન હોયે એલડી મારિખા, ખડ ખડે કરી કોઇ કાપે, તો હિ પણ પીડતા આપ ઉત્તમપણે, સરસ રસ વસ્તુનો સ્વાદ આપે	મકરં ૭
કોડિ અવગુણ પણ ધોડિ જે ગુણ શહે, દેશ પરદેશ તે સુખ પાવે, દેખ પ્રત્યક્ષપણે કૃષ્ણ પર તેહના, દેવ શાનેન્દ્ર પણ મુચશ ગાયે	મકરં ૮
દેવ ગુરુ ધમ આરાધ ગુધે મને, પારકે પેશ મા મૂઠ કાને, સકલ સુખકારિણી દુરિત દુખવારિણી, ભાવના એહ હિતશીખ માને	મકરં ૯

૧, મનમાં ધણોજ રાચે છે

૨, વસ્તુનો સ્વા -આત્માનો સ્વભાવિક સ્વાદ સાત રસ ક્ષાતિ, શીતગતા
૩, દેવ નાપક-ઈન્દ્ર મદારાજ

૪, પારકા કાનમાં નકામી વાત (વિકથા) કરી કદાપિ તારૂ જગાડીય મા-
ધતિશામ્

શિલામણ-લાવણી ૧ લી

તુમ ભજો જિનેસર દેવ, મુગતિ પદ પાઈ ॥ મુગતિં ॥
 અળ અવલ અખ ડિત જ્યોત, સદા મુખદાઈ ॥ એ આંકણી ॥
 મે રૂંથો ચોરામી માહે, ભૂંથો મે ભરમ ॥ ભૂંથોં ॥
 મહારે ઉદયે અનતા દુખ, બાધ્યા જળ કરમ ॥
 મે કદીયેક હુઓ રક, કિંચો તજ શરમ ॥ કિંચોં ॥
 અરૂ કદિયેક રાજ ભયો, ગરથકો ગરમ ॥
 જળ ગરવ આણુકર બોંચો, પારકા મરમ ॥ પારકાં ॥
 પણ નીરમલ જુગમે જૈન, ક્રીયો નહિ ધરમ ॥
 અળ મનખ જનમમે ચેત, ઘડી શુભ આઈરે ॥ ઘડીં ॥ અળં ॥ ૧
 મે સુર નરકા મુખ વાર, અનતી પાયા ॥ અનતીં ॥
 મહારે શિવ સમતાકા મુખ, હાથ નહિ આયા ॥
 મે કુચુરને કુદેવ, ભલા કર ધ્યાયા ॥ ભલાં ॥
 મે ઉલજ્યો અનાદિ અગ્યાન, વિષય ભોગ ભાયા ॥
 મે પડ્યો લોભ કે ક્રૂદ, જોડતો માયા ॥ જોડતોં ॥
 પણ લગ્યો અત જળ આપ, કાળને ખાયા ॥
 અળ પરિહર સખ પરમાદ, ધર્મ કર ભાઈરે ॥ ધર્મં ॥ અળં ॥ ૨
 અળ દુરલભ અવસર લહી, તુ મુકૂત કરરે ॥ તું ॥
 અળ દાન શીયળ તપ ભાવ, હીયામે ધરરે ॥
 તુ કરમકી માળા કાટ, પાપ પરીહરરે ॥ પાપં ॥
 અળ વાર વાર કહુ તોહે, જગતસે તરરે ॥
 તુ નીર્મળ નયણે દેખ, નરકથું ઠરરે ॥ નરં ॥
 તુ શીખ મુચુકી માન, અગ્યાની નરરે ॥

અળ ૧૫૨ ત્રીયા કર જાન, યેનને માધરે ॥ યેન૦ ॥ અળ૦ ૩
 અળ જિનવર મુઝ મન લાયે, સદા ગુણ ગાઉ ॥ સદા૦ ॥
 અળ ઇંતની કીરપા કરો, નરક નહિ જાઉ ॥
 અળ લવ લવ માહી દેવ, જિનેમર પાઉ ॥ જિનેમર૦ ॥
 મે મન મય કાયા કરી, ચરણ ચીત લાઉ ॥
 એ દયા ધરમ હીતકાર, સદા મે આઉ ॥ સદા૦ ॥
 એ ચોરાસીકે માહે, ફેર નહિ આઉ ॥
 યુ અરજ કરે જિનદાસ, કીરત એ ગાધરે ॥ કીરત૦ ॥ અળ૦ ॥ ૪

શિશ્વામળ-લાવણી ૨ જી

કળ દેખુ જિનવર દેવ, જગત ગુરુ ગ્યાની ॥ જગત૦ ॥
 કોઇ આપ સમો નહિ જોર, જો અતર ધ્યાની ॥ એ આકલ્પી ॥
 અળ વિષમ વન સસાર, જગતમે ભટકયો ॥ જગત૦ ॥
 મુઝે અનમતને લેજાય, નરકમે પટકયો ॥
 અળ લહુ દરીસન જિનવરકા, યો દીન કમ ઉગે ॥ યોદીન૦ ॥
 મુઝ મનકી વછિત આશ, અધિક સળ પૂગે ॥
 અળ જિન દરશન ઝિન નયન, ઝરે મુઝ પાની ॥ ઝરે૦ ॥ કોઇ૦ ॥ ૧
 યારે કુશુકો ઉપદેશ, હીયામે ધાયો ॥ હીયામે૦ ॥
 પણ સરસ લેદ સમકિતકો, જીવ નહિ પાયો ॥
 અળ જૈન ધર્મ નિજ માલ, મૂરખ મત જોવે ॥ મૂરખ૦ ॥
 એ મુમતી સરગકો પથ, અમરગત હોવે ॥
 અળ દુર્લભજિન ભક્તિની, લહી નિજ ટાની ॥ લહી૦ ॥ કોઇ૦ ॥ ૨

अथ सुरनर गाये गीत, अन्वय 'अड सागी ॥ अन्वय० ॥
 जिह्वा नायत नृत्य अनेक, आणसकृ त्यागी ॥
 अथ मोदत मन नरपतीका, गमन धुनी गरजे ॥ गगन० ॥
 अथ जिनवर महिमा अनत, ध्यान दीत भरजे ॥
 अथीक अधीक छणी जिनछणी, मेरे मन मानी ॥ मेरे० ॥ देधि० ॥ ३
 अथ जिन यरजेसे रग, अधीक दीत लागे ॥ अधीक० ॥
 अथ पेयो जिन शुभ अन्वय, सुरगी वाघे ॥
 अथ अक्षय धरी अभकितरी, हाथ अथ आर्ध ॥ हाथ० ॥
 अथ गान गमनरी पाप, अभूतक पाध ॥
 अथ बोसत सु जिनदास, सुनो जिनवानी १ ॥ सुनो० ॥ देधि० ॥ ४

शिरामण-लावणी ३ जी

अथ जिनवरका निर नाम, दीयामे सेना ॥ दीया० ॥
 अथ लगी लगन जिनवरते, आप धुश रहना ॥
 अथ धुश रहना० ॥ अथ आकषी,
 अथ निरधु जिन दीदार, दरस कथ पाठि ॥ दरस० ॥
 अथमे जिनवर निर नाम, निरजन ध्याठि ॥
 अथ रहे नयन बोभाय, द्वियो नीत हरके ॥ द्वियो० ॥
 अथ जिन दरशनकी आश, पाप सभ यरके ॥
 अथ सुरपति निरधत रूप, नन्दरवर नेना ॥
 अथ मिदयो भरलु लवलवठी, ^{नन्दरवर० ॥ अन्वय० ॥ १}
 अथ पूरे ॥ आथ० ॥
 १ वी, वर २ जिनवानी.

મે જુ જિલ્લ દેઠા નામ, મેલુ નદિ દૂરો ॥
 એ ઘન ઘાતી ઘાલે ઘેર, કરમ સખ ચૂરો ॥ કરમ૦ ॥
 એ દુરગતિ ભમતા આયો, આપ દુનૂરો ॥
 અબ શુભ નજરા મુજ નિરખ,
 મુગતિ પદ દેના ॥ મુગતી૦ ॥ અબ૦ ॥ ૨
 અબ હે હિરાકીખાન, જ્ઞાન નિજ કરણી ॥ ધ્યાન૦ ॥
 એ મુગતિ પદદાતાર, મુમતિકી ધરણી ॥
 અબ શુકલ ધ્યાનડી બેડી, ચદા નીસરણી ॥ ચદા૦ ॥
 એસા જગમે સત મુલાન, મુક્તિ પદવરણી ॥
 અબ આપો મયકર કર કે, અમર મુખ યેના ॥ અમર૦ ॥ ૩
 અબ બેઠ કરૂ મે મોજ, આનદ કે ધરમે ॥ આનદ૦ ॥
 મે પરખ્યા શ્રી જિનરાજ, જગત કુલુ ભરમે ॥
 મે દુખ લોગતા દુ અનત, કહે કુલુ લેખો ॥ કરે૦ ॥
 મે અરજ કરૂ તન મનસે, નજર બર દેખો ॥
 અબ બોલત યુ જનદાસ,
 મુનો જિન બાની ॥ મુનો૦ ॥ અબ૦ ॥ ૪ ॥

સુમતિ—કુમતિ—લાવણી

હારે તુ કુમતિ કવેસણ નાર, લગી કયુ ઢેઢે ॥ લગી૦ ॥
 ચલ' સરકે ખડી રહે દૂર, તુએ કુલુ છેઢે ॥ એ આકણી ॥
 હારે તુ મુમતિ દેા ભરમાથી મુએ કયુ છેડી ॥ મુએ૦ ॥
 મેરી સદા શાશ્વતી પ્રીત, હીનકમે તોડી ॥
 તુજ ખીન સૂની મેરી સેજ, કહુ કર જોડી ॥ કહુ૦ ॥

छठ वली हमारि अग, मुझे रडो पोडोडी० ॥
 यु लुर लुर कुमती आसु,
 आपसे रेडे ॥ आप० ॥ तु कुमति० ॥ यल० १
 हारे तेरी नरक निगोदकी सेडेण, 'सेती मे रूच्यो ॥ सेती ॥
 पकडयो साथो जिननाथ, अग तेरो छूट्यो० ॥
 तेरी सुरभ माने भात, हैयाको कूट्यो ॥ हैया० ॥
 मे सडेण हुवो हु इर, तार तेरो चुच्यो० ॥
 तु कर इरामे भात, आव मत नेडे ॥ आव० ॥ यल० ॥ २
 मेरी अनत कालकी भीत, पलक नडा पाली ॥ पलक० ॥
 सुमति के लागो अग, मुझे क्यो टाली० ॥
 ते सुमतिको सीरदार, सुखावे गाली० ॥ सुखावे० ॥
 तेरी हाम डोलु हे नार, गोरी आर काली० ॥
 तु हामकु ठेके इर, सुमति कु तेडे ॥ सुमति० ॥ यल० ॥ ३
 अण कुमतिको ललयायो, रति नही ठगीयो० ॥ रति० ॥
 मुन कर सुत्रकी शीभ, साथ डोय लगीयो ॥
 धतन कुमति कु सेडेण इर सू लगीयो ॥ इर० ॥
 जिनराज अचनके ग्यान, हैयेमे लगीयो ॥
 जिनदास कुमत तु भात,
 जोटी मत जेडे ॥ जोटी० ॥ यल सरक० ॥ ४ ॥



त्रिसध्य देवार्वां विरचय चयं प्रापय यश ,
 श्रिय पात्रे वाप जनय नयमार्गं नय मन ।
 स्मर क्रोधाद्यारीन् दलय कलय प्राणीषु दयाम्,
 जिनोक्त सिद्धात शृणु वृणु जवान् मुक्ति कमलाम् ॥

सिंदूरप्रकर

अथ—त्रिकाण देवपूजा कर, यशने वृद्धि पभाड, सु-
 भावभां लक्ष्मीतु वपन कर, न्यायमार्गे मन दोर, काम
 कोधादि शत्रूने लुष्टी नाप्प, प्राणीओ उपर दया कर, जि-
 नेश्वर वापित सिद्धातने साक्षण, (अने ओ प्रकारे नीत्ये
 कर्म करीने) मोक्ष लक्ष्मीने तरेत वर !

